

BİR FACEBOOK GRUBUNDA KADINA ŞİDDET HABERLERİNİN DEĞERLENDİRİLME BİÇİMLERİ¹

Adem SAĞIR*
Ülkü Hayriye İNCİ*

Öz

Bu çalışma, “basında yer alan şiddet haberleri”nin toplumsal alanda oluşturduğu etkiyi ve ortaya çıkardığı görünürlükleri bir “facebook” grubu üzerinden sosyolojik açıdan çözümlene çabasını yansıtmaktadır. Çalışmada görsel etnografi yöntemi kullanılmıştır. Çalışma, 22 Temmuz 2011 tarihine oluşturulmuş “Ceylanlar Ölmesin: Kadına Şiddete Hayır” grubuna uygulanmıştır. Çalışmada facebook grubu ve kullanıcıları üzerinden Türkiye’de kadına şiddet olgusunun kadınlarda ve toplumda nasıl bir etki yarattığı, kadına şiddet olgusunda devletin rolü ve olgunun basında tartışılma biçimleri değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Toplum, Kültür, Kadına Şiddet, Facebook.

¹ Bu çalışmanın ilk hali Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Kadın Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi tarafından düzenlenen 1. Kadın Araştırmaları Sempozyumu (6-8 Mart 2012) nda sunulmuş, bu makale çalışması bildiri metninin yeniden gözden geçirilmiş ve genişletilmiş halinden oluşmaktadır.

* Yrd. Doç. Dr. Karabük Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü,
ademsagioglu@gmail.com,

* Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Yüksek Lisans Öğrencisi,
ulkuinci@hotmail.com

THE EVALUATION TYPES OF THE NEWS ABOUT VIOLENCE AGAINST WOMEN IN A FACEBOOK GROUP

Abstact

This study, based on a facebook group, projects the efforts of analyzing the effects of “violence against women news in press” from sociological point of view. In the study visual ethnography method was used. The project has started with the group of “Ceylanlar Ölmesin: Kadına Şiddete Hayır” in 22nd july 2011. With this study, via facebook users, the question of How does the phenomenon of violence against women in Turkey creates an effect on women and society?, the role of state and discussions in press are evaluated.

Keywords: Society, Culture, Violence Against Women, Facebook.

GİRİŞ

Şiddetin Döngüsellği ve Yeniden Üretimi: Paradigmatik Bir Dönüşümsellikte “Kadına Şiddet” Olgusunun Ritüelliği

Şiddet insanlık tarihi kadar eski olmakla birlikte, şiddetin toplumsal görünüşleri modern dönemle birlikte daha yoğun tartışılmaya başlanmıştır. Bir kişinin başkasına fiziksel acı vermek ya da yaralamak kastıyla uyguladığı davranışlar bütünü olarak tanımlanan şiddet² olgusu, modern dönemle birlikte tartışılma biçimleri üzerinde ortaya çıkan göstergeler ile kendisine yeni alanlar üretmektedir. Şiddetin etimolojik olarak pek çok farklı tanımlamaları

² Tülin G. İçli, Kriminoloji, (7. bs. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2007), s.2.

bulunmaktadır.³ Bu tanımlamalardaki temel ortaklık, şiddetin odağına bireye zarar düşüncesini görselleştirmesi ve kısa ya da uzun vadede gündelik toplumsal pratikleri etkilemesidir. Nitekim Fromm ve Freud, bireydeki saldırganlık düşüncesinin insanın temel bir güdüsü olduğunu ve psikolojik bir biçim iken, toplumsal şartlarla görünür bir nesne haline gelişini ortaya koymuşlardır. Bu nedenden ötürü şiddet, geçmiş zamanlardan bugüne sosyolojin bir araştırma konusu olarak vardır ve gündelik pratiklerden bağımsız olarak yorumlanamamaktadır. Şiddetin dönüştürülmesinde ve yeniden üretilmesinde kuşkusuz “*toplumsal teknolojilerin*”⁴ ve bireylerin etkisi çok belirgindir. Şiddetin kolektif üretim biçimlerinde *estetize edilişi*⁵ onu yoğun bir biçimde bireysel anlam dışına çıkmasına neden olmaktadır. Bu nedenle kolektiflik kurgusu içerisinde şiddetin yapısal biçimlerini tartışmak bu alanda yapılan araştırmalarında temel odağı olmaktadır.

Aile içi şiddet biçimleri makro bağlamda bu araştırmanın temel sorunsal çözümlemesini oluşturmakla birlikte, kadına şiddet olgusu ise mikro bağlamda araştırmanın amacını oluşturmaktadır. Kadına şiddetin aile içindeki en tipik yansıması fiziksel şiddet olarak kabul edilen dayaktır. Bugüne kadar yapılan pek çok çalışmada kadına yönelik şiddet ele alınmakla birlikte şiddetin toplumsal ve kültürel çevreyle ilişkisel bağlamda üretildiği de ortaya konulmuş bir gerçekliktir. Aile içi şiddet ve özelde ise kadına şiddet dünya üzerinde

³ Daha ayrıntılı bilgi için şu çalışmalar bakılabilir: Ahmet Eken, Bir Olgu Olarak Türkiye’de Şiddet, Cogito, sayı 6-7, Kış-Bahar, s.407-410; Doğru Ergil, Şiddetin Kültürel Kökenleri, Bilim ve Teknik, sayı:399, Şubat, s.40-41.

⁴ Burada toplumsal teknoloji örneği olarak “*namus*” ve “*töre*” kavramını kullanmak mümkündür.

⁵ Şiddet ve öldürme, salt kendi başına düşünüldüğünde insan varlığını tehdit ettiğinden ahlaki ve insani olarak kabul edilemez. Ancak çoğu kolektif üretim biçimlerinde özellikle kadına şiddet ve kadının öldürülmesi söz konusu olduğunda bu eylemin kolektif bilinç tarafından biçimlendirilerek sunulduğu görülmektedir. “*Namus*” üzerinden yorumlanan şiddet ve cinayet biçimleri, toplum tarafından onaylanırken, tam da bahsedilen bu olguya dikkat çekmektedir.

geniş bir sorunsal alanı bulunmaktadır ve dünyada bu konuda yapılmış pek çok araştırma vardır.⁶

Türkiye’de isse kadına şiddet konusu, 1980’li yıllardan itibaren tartışmalara konu olmaya başlamıştır. İlk olarak küçük gruplar halinde yapılan çeşitli toplantılarla, sokak gösterileriyle, dergi, kitap ve diğer yayın türleriyle kadına şiddet olgusunun yaygın bir alan oluşturmuştur.⁷ Konunun, toplumda geniş bir alanda tartışılabilir olması ise 17 Mayıs 1987 yılında “*Dayağa Karşı Dayanışma Yürüyüşü*” ile gerçekleşmiştir. Bu gösteri aynı zamanda kadınların, şiddete karşı gösterdikleri ilk geniş katılımlı eylem olmuştur.⁸ Bu eylem aynı zamanda Türkiye’de kadına şiddet olgusu başta olmak üzere toplumsal bakış açının seyrini değiştirmiş, kimi araştırmacılara göre ise kadınlar ilk defa kendi başlarına örgütledikleri eylemlerle seslerini duyurmaya başlamışlar⁹ ve bu eylemler kadınların örgütlü olarak hareket etmelerinin de yolunu açmıştır. Aynı yıllarda “*kadının sırtında sopasız, karnının sıpasız bırakmamak gerek*” atasözüne atıfla eşinden dayak yiyen hamile bir kadının açtığı boşanma davasını reddeden Çankırı’da bir yargıca kadınların açtıkları manevi tazminat davasından bugüne

⁶ Lenore E.A Walker, *Abused Women and Survivor Therapy: A Practical Guide for the Psychotherapist*, (Washington DC: American Psychological Association, 2000); Holly Johnson ve Vincent F. Sacco, *Researching Violence Against Women Statistics Canada's National Survey*, (Canada: Canadian J. Criminology, 1995); Karen Landenburger, *A Process of Entrapment in And Recovery From an Abusive.*» *Issues in Mental Health Nursing*, , Volume:10/34:209-227; Douglas A. Brownridge ve Halli S. S., "Living in Sin" and Sinful Living- Toward Filling a Gap in the Explanation of Violence Against Women, *Agression and Violent Behavior*, Volume:5, Number:6 November, 2000, pp.565-583; Jalna Hanmer ve Saunders Sheila, *Well-Founded Fear: A Community Study of Violence to Women (Explorations in Feminism)*, (London : Hutchinson in Association With the Explorations in Feminism Collective, 1984); Rebecca Morley ve Audrey Mullender, *Preventing Domestic Violence to Women*, (London: Crime Prevention Unit Series: Paper No:48, Home Office Police Department, 1994); Muray A. Straus ve Richard J. Gelles, *Physical Violence in American Families Risk Factors and Adaptions to Violence in 8,145 Families*. New Jersey: Transaction Publishers,2009.

⁷ Bkz. Şirin Tekeli, Birinci ve İkinci Dalga Feminist Hareketlerinin Karşılaştırmalı İncelemesi Üzerine Bir Deneme, (iç) *75 Yılda Kadınlar ve Erkekler/Bilanço 98*, Ayşe Berktaş Hacımiraçoğlu, (Ankara:Tarih Vakfı Yayınları, 1998), ss. 337-346; Ayşe Gül Altınay ve Arat Yeşim, *Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet*, (İstanbul:Metis Yayınları, 2008).

⁸ Aysel Yıldırım, *Sıradan Şiddet*, (İstanbul: Boyut Yayın Grubu, 1998), s.38-39.

⁹ Gülnur Savran, *80’li Yılların Kampanyaları ve Özel Alanın Politikası*, (iç) *Özgürlüğü Ararken: Kadın Hareketinde Mücadele Deneyimleri*, yaz. Fatma Gülçiçek, Pınar Selek ve Yeşim Başaran der, Berivan Kum, Amargi Yayınları, 2008, İstanbul, s.83.

hareketin itici gücü kadınların aile içi şiddete isyanları olmuştur.¹⁰ Bu dönem aynı zamanda kadına şiddet olgusu ile ilgili çalışmaların ilk gündeme gelmeye başladığı dönem olmuş ve sonrasında belli periyotlarla çalışmalar yapılmıştır.¹¹ Ancak bu konuda yapılan çalışmaların yeterliliği ise kadına şiddet tartışmalarına paralel bir şekilde sürekli gündemdeki yerini korumaktadır.¹²

Sonraki çalışmaların bir çoğunda kadına şiddet olgusu, aile içi şiddetin bir parçası ve özellikle “*koca şiddeti*”¹³ olarak ele alınırken, aile içerisindeki şiddetin kaynağı olarak da evlilik süreciyle kurumsallaşan kadın üzerindeki baskı gösterilmeye başlanmıştır. Çalışmalarda kadına yönelik şiddetin dört ana kategoride sınıflandırılma eğilimi gösterdiği anlaşılmaktadır. Buna göre;¹⁴

* **Fiziksel Şiddet;** kadının eşi ya da çevresindeki başka bir erkek tarafından fiziksel saldırıya maruz kalması şeklinde yorumlanır.

* **Cinsel Şiddet;** kadının rızası olmadan cinsel ilişkiye zorlanması biçiminde gerçekleşmektedir ki genelde fiziksel şiddetle birlikte görülmektedir.

* **Duygusal Şiddet;** çoğunlukla aşağılama, bağırma, yetersiz olduğunu söyleme, kıskançlık, korutma ve tehdit gibi farklı biçimlerde kendini göstermektedir.

* **Ekonomik Şiddet;** çoğu kadının parasını elinden alma biçiminde görülmekle birlikte, kadınların çalışmaları konusunda yapılan baskılar da kimi araştırmacılar tarafından bu kapsama sokulmaktadır.

¹⁰ Altınay ve Arat, s.17.

¹¹ Bkz. Çiğdem Arıkan, Sosyal Hizmetler Açısından Şiddet ve Bir Türü Olarak Evlilikte Kadına Yönelik Şiddet, *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksekokulu Dergisi*, 2008, sayı:5/1, ss.75-97; Tülin G. İçli, Kriminoloji, (7. bs. Ankara: *Seçkin Yayıncılık*, 2007); Rozenberg Tılıç, Aile İçi Şiddet: Bir Sosyolojik Yaklaşım, (Ankara: *TODAİE Yayınları*, 1997), no:285.

¹² Bkz. S. Nazik Işık, 1990'larda Kadın Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Hareketi İçinde Oluşmuş Bazı Gözlem ve Düşünceler, *1990'larda Türkiye'de Fenimizm* içinde, yazar Asena Günal der.Aksu Bora, (Ankara: İletişim Yayınları, 2002), ss.41-72; İnci Kerestecioğlu, Türkiye'de Kadının Toplumsal Konumu: Kazanımlar ve Sorunlar, *Türkiye'de ve Avrupa Birliği'nde Kadının Konumu: Kazanımlar, Sorunlar, Umutlar* içinde, yazar der. Fatmagül Berktaş, (İstanbul:KADER Yayınları, 2004), ss.35-54.

¹³ Bkz. Bora Aksu ve İlknur Üstün, Sıcak Aile Ortamı, Demokratikleşme Sürecinde Kadınlar ve Erkekler, (İstanbul: *TESEV Yayınları*, 2005).

¹⁴ Ercüment Aksoy, Aile İçi Şiddet, *Türk Tabipler Birliği Dergisi*, Ankara, 1993, s. 15.

Kadına şiddetin farklı biçimlerinde yer alan temel ortaklık ise toplumsal yapıda belirgin bir cinsiyet rolleşmesinin ve bölünmesinin mevcut olmasıdır. Bölümlenen ve ayrımlaşan bu alan aynı zamanda erkek egemen söylem tarafından tanımlanmış olması ise ayrıca dikkat çekmektedir. Özellikle roller dışına çıkılmasında, yaptırımlar devreye girer ve bu yaptırımların kullanıcısı yine erkekler tarafından belirlenir. Bu yaptırımların en belirgin olanı, kuşkusuz pek çok tartışmanın da odağı olan “*namus cinayetleri*”dir.¹⁵ Ayrıca özellikle muhafazakar toplumlarda toplumsal ilişkilerin ve gündelik pratiklerin erkekler tarafından üretilmiş olması, şiddetin kaynaklarını ve biçimlerini de yeniden üretmektedir. Bu üretim biçimlerine paralel bir şekilde Türkiye’deki kadın hareketlerinin temel hedefinde de “*fiziksel ve cinsel şiddet*”e karşı yapılmaktadır.

Hazırlanmış olan bu çalışma da temelde kadına karşı özellikle “fiziksel ve cinsel şiddet” olgusundan yola çıkmış ve temel odağına bir sosyal ağ grubunun çözümlemesini yerleştirmiştir. Kuşkusuz sosyal ağlar, toplumsal protestoların ve örgütlenmenin giderek yeni bir biçimini oluşturmaktadır. Artık daha fazla insan, daha fazla sayıda ve hızlı bir şekilde sosyal ağlarda sanal örgütlenmeler oluşturabilmektedir. Çalışmada “facebook”un seçilmesindeki temel nedenlerden birisinin bu

¹⁵ Namus Cinayetleri Türkiye’de yıllardır tartışılan konuların başında yer almaktadır. Kadına yönelik şiddetin başlıca sebeplerin birisi olarak değerlendirilen “namus” olgusu, aynı zamanda çeşitli zamanlarda Türk Ceza Yasası kapsamında da ceza indiriminin de nedenlerinden birisi olarak yorumlanmıştır. Örneğin eşini ya da bir başka kadını “ağır tahrik” olarak değerlendirebilen yargı sisteminde ceza sistemi şöyle işlemekte:

1. Bu durum öncelikle TCK 82/1-d’ye göre kasten adam öldürme suçunun nitelikli hali olmuş oluyor – Ağırlaştırılmış Müebbet
2. TCK 29’a göre haksız tahrik ya da ağır tahrik olarak değerlendirilip cezada indirim yapılır – Cezanın bu şekilde 18 yıla düşmesi mümkün
3. Duruşmadaki iyi halden dolayı 1/6 indirim yapılır – Ceza bu indirim ile birlikte 15 yıla düşer
4. Önceden sabıka kaydı yoksa 1/6 indirim daha yapılır – Ceza 12 yıl 6 ay
5. İnfaz aşamasında ise 1/3 ya da 1/4 oranında indirim yapılır – Böylece ceza 7-8 yıl arasında gerçekleşir
6. İlerleyen süreçte cezasının belli bir kısmını çektikten sonra suçlu kamu hizmetinde görevlendirilebilir.

Namus Cinayetleri konusunda geniş bir literatür araştırması için şu kaynaklara bakılabilir; Kardam, 2005; Ertürk, 2006; Belge, 2006; Yirmibeşoğlu, 2007.

kaygıyla yakından ilişkisi vardır. Sosyal ağların toplumsal alanda yaygın bir etkinlik alanı kazanmasındaki temel durum ise 2000’ler sonrasında denk gelmektedir. 2000’ler sonrası yeni toplumsal hareketlerin temel görüngenü biçimlerinden olan sosyal ağlar, aynı zamanda bireylere yeni alanlar açmıştır. Bu yeni alanlar, gittikçe daha farklı işlevler ve amaçlarla etkinlik alanını genişletmektedir. Her toplumsal harekette olduğu gibi 1980-2000’ler arasında daha aktivist nitelikler taşıyan ve sokakta ortaya çıkan örgütlenmeler, yeni dönemde yerini sanal örgütlenmelere bırakmıştır.

Türkiye’de Kadına Şiddet Olgusu

Türkiye’de kadına şiddet olgusu, çeşitli tartışmalarla sürekli gündemde olan konulardan birisidir. Tartışmalar daha çok kadına şiddet haberlerinin medyada görselleştirildiği dönemlerde artmakla birlikte, bu konuda kamu kurumlarının takındığı tavır ise her dönem eleştirel anlamda sorgulanmakta ve tartışılmaktadır. Kadına şiddet olgusu, bu bağlamdan hareketle düşünüldüğünde mikro ve makro bağlamda uzun bir süre daha sosyolojik çalışmaların ana gündem konusu olacak gibi durmaktadır. Ancak bu konuda yapılan çalışmalar, feminist söylemlerin “*cinsiyet rollerinin sorgulanması*” üzerine kurulan kavramların arasına sıkışmakla birlikte yapılan çalışmaların birbirinin tekrarı olduğu görülmektedir. Türkiye’de kayda değer çalışmalardan birisi 1993-1994 yılları arasında yürütülen T.C Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu tarafından yapılan “*Aile İçi Şiddetin Sebep ve Sonuçları*”(1995) araştırması iken, bir diğeri ise 2008 yılında tamamlanan Ayşe Gül Altınay ile Yeşim Arat’ın hazırladığı “*Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet*” çalışmasıdır.¹⁶ Her iki çalışmada da Türkiye’de kadına şiddetin nasıl tanımlandığı, nasıl algılandığı ve kadına şiddeti

¹⁶ Bkz. Altınay ve Arat, age, 2008.

önlemeye dönük ne tür mücadele yöntemleri geliştirilebildiği ele alınmıştır.

Türkiye İstatistik Kurumu'nun son dönemde yayınladığı veriler ise Türkiye'de Kadına Şiddet olgusunun çeşitli değişkenlere göre dağılımını göstermiştir. Özellikle yerleşim yerlerine göre şiddetin dağılımları, evli veya bekar kadınların yaşadığı şiddet oranları, yaş grubuna göre şiddetin dağılımı, şiddetin farklı biçimlerinin (cinsel, fiziksel vs) oranları gibi farklı istatistikler karşımıza çıkmaktadır. Bunlardan bazılarını çalışmayı temellendirmesi bakımından verilmesi uygun durmaktadır.

Tablo 1. Eşi veya Birlikte olduğu kişi(ler)den Fiziksel Şiddet Gören Kadınların Dağılımı

Seçenekler		Yaşamın Herhangi Bir Döneminde	Son 12 Ayda	Evlenmiş Kadın Sayısı
Yerleşim Yeri	Kent	%38.0	10.00	7.981
	Kır	%43.2	9.9	2.817
5 Bölge	Batı	%33.0	6.8	2.839
	Güney	%41.7	11.9	964
	Orta	%44.7	10.9	2.508
	Kuzey	%38.9	7.3	1.328
	Doğu	%48.5	17.7	3.159
Batı Karadeniz		%42.9	7.9	779
Türkiye		%39.3	9.9	10.798

TUİK'in eşi veya birlikte olduğu kişilerden fiziksel şiddet gören kadınların dağılımı tablosuna (Tablo:1) bakıldığında Kır-Kent arasındaki farkın fazla olmamakla birlikte kırsal alanlarda şiddetin kente göre daha fazla olduğu görülmektedir. Bölge dağılımına göre kadına şiddet istatistiklerine bakıldığında ise en yüksek şiddet oranının %48,5 ile Doğu bölgesinde olduğu, onu %44,7 ile Orta Anadolu bölgesinin takip ettiği görülmektedir. Karabük ilinin de içerisinde yer aldığı Batı Karadeniz bölgesinde ise fiziksel şiddet oranının %42,9 ile Orta Anadolu bölgesini takip ettiği tespit edilmiştir. Kadına şiddetin Doğu Anadolu Bölgesi'nde yoğun olmasının nedeni kuşkusuz bölgenin Türkiye'de meydana gelen kültürel ve toplumsal değişmelerin gerisinde kalmasıdır. Ayrıca bölgenin sosyo-ekonomik seviyesinin düşük olmasının da bu

değişimi yavaşlattığı ve geleneksel yapıların ve kuralların katılaşmasıdır. Nitekim Ertürk'ün çalışmasında da ifade ettiği üzere, Doğu Anadolu bölgesi, merkez kurumları karşısındaki tarihsel özerkliği, ekonomik, etnik ve sınıf yapısı gereği, modernleşmenin etkileri ve modernleşmeyle cinsiyet ilişkileri arasındaki ilişkinin en çarpıcı ve çelişkili örneklerinden birini oluşturmaktadır.¹⁷

Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesindeki kadına şiddet konusunda “Kadınlar ne Yaşıyor?” başlıklı araştırmanın (KAMER Vakfı) sonuçlarında ise yukarıdaki istatistikleri desteklediği görülmektedir. Bu araştırmaya göre 80.000 civarında haneyi ziyaret ederek, 58,575 kadınla yüz yüze görüşülmüştür. Bu görüşmelerde ortaya çıkan istatistiklerde ise karşımıza şu sonuçlar çıkmaktadır: Kadınların, % 6.2'sinin sadece dini nikâhlı oldukları, %20'sinin 15 ve daha küçük yaşta evlendirildikleri, %29'unun 16-17 yaşında evlendirildikleri, %68'inin görücü usulü, %3'ünün istemedikleri biriyle zor kullanılarak, %87'sinin akraba evliliği, %4,3'ünün berdel evliliği yaptığı tespit edilmiştir.

Bu tespitlere ek olarak diğer istatistiklerde de Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesindeki kadınların toplumsal, kültürel ve ekonomik durumlarının diğer bölgelere kıyasla geride olduğu görülmektedir. Görüşülen 58.575 kadından %41,6'sı anadillerinin Türkçe, %46,7'si Kürtçe, %7,3'ü Zazaca, %4,3'ü Arapça olarak belirtmişlerdir. Kadınların %32'sinin okuryazar olmadığı, %12,5'inin okula gitmeden okuma yazma öğrendiği, % 29,5'inin ilkokulu bitirdiği, Sadece %3'ünün bir yüksek okul veya üniversite mezunu olduğu tespit edilmiştir. Kadınların, %87,5'inin gelir getiren bir işinin olmadığı, %6'sının hiçbir geliri olmadığı, %28'inin 500 YTL'den daha az bir gelire sahip oldukları tespit

¹⁷ Yakın Ertürk, Doğu Anadolu'da Modernleşme ve Kırsal Kadın, *1980'ler Türkiye'sinde Kadın Bakış Açısından Kadınlar* içinde, yazarın Şirin Tekeli, (Ankara:İletişim Yayınları, 1993), s.199-210.

edilmiştir. Son bir yıl içinde KAMER Merkezlerine başvurup yaşadığı şiddetten veya olası bir namus cinayetinden kurtulmak isteyen kadınların sayısı 8.961 olmuştur. Bu başvurulardan %93,6'sı aile içinde, %4,6'sı aile dışında şiddet yaşadıklarını bildirmiştir. %1,8'i ise olası bir namus cinayeti tehdidi ile karşılaştıkları için başvurmuştur. Kadınların %49'unun fiziksel, %93,1'inin psikolojik, %91,2'sinin ekonomik, %78,5'inin sözel, %28,5'inin cinsel şiddet yaşadıklarını beyan etmişlerdir. Kadınlardan %56,3'ünün 17 yaşından daha küçük bir yaşta ve %76,8'inin görücü usulü veya zorla evlendirildikleri, %47,4'ünün hiç okula gitmediği, %90,2'sinin herhangi bir gelirin olmadığı tespit edilmiştir.¹⁸

Kuşkusuz burada dikkat çeken en önemli şiddet biçimi fiziksel şiddetin bir biçimi olarak özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesi'nde karşımıza çıkan "namus" cinayetleridir. Altınay ile Arat'ın (2008) yapmış oldukları "*Kadına Şiddet Araştırması*"nda da namus cinayetlerini belirgin bir şekilde Türkiye gerçeği olduğu görülmektedir. Bunun temel kaynağında ise namus kavramının kadın bedeni ile özdeşleştirilmesi ve bir cinsiyet rolünün toplumsal yaptırımlar aracılığıyla belirlenmesidir. Kuşkusuz bu durumun arka planında ise ataerkillik ya da erkek egemen söylemlerin bir iktidar alanı oluşturması görülmekte, bu fiziksel şiddet biçiminin de erkeklik egemen söyleminin sürdürülmesine hizmet etmektedir.¹⁹

Tezcan'a²⁰ göre kadının toplumsal cinsiyet rolünü namus ekseninde üreten temel belirleyici değişkenler ise; ailenin isteği dışında birisiyle duygusal ilişkiye girmek, gayri meşru bebek doğurmak, kadının kocasını terk ederek başkasına kaçması, evlilik dışı ve öncesi hamile kalmak, sevdiği erkekle kaçmak, kötü yola düşmek olarak karşımıza

¹⁸ Araştırmanın nihai raporu için bkz. www.kamer.org.tr/1-1-3.docx

¹⁹ Bkz. Töre ve Namus Cinayetleri TBMM Araştırma Komisyonu Raporu, 2006, s.109.

²⁰ Mahmut Tezcan, Türk Ailesi Antropolojisi, (Ankara: İmge Kitabevi, 2000), s.241.

çıkılmaktadır. Kuşkusuz bu değişkenlerin oluşmasında cinsiyetçi bir işbölümünün de belirgin bir etkisi bulunmaktadır. Bu bağlama göre çoğunlukla erkek egemen iktidar mekanizmaları, iyi, güzel ve doğru olan toplumsal davranışları kadın ve erkekler için ayrı ayrı tanımlamaktadırlar. Toplumsal gözetimin temel odağı ise kadının cinsiyet rollerinin yerine getirilip getirilmediğidir. Bütünsellik içerisinde bir farklılık oluştuğunda ya da rollerin dışına çıkıldığında bireyler, toplumsal ve kültürel açıdan belli yaptırımlarla yeniden kontrol altına alınmaktadır.²¹ Çoğunlukla fiziksel şiddetin “namus” cinayetlerini ortaya çıkardığı nokta da bu ilişkisellikte kendisini göstermektedir.

Tablo 2. Fiziksel veya Cinsel Şiddet Yaşamış Kadınların Kendilerine Göre Şiddet Nedenleri

Seçenekler		ekonomik	erkek ailesi	erkeğin kötü alışkanlığı	erkeklerle ilgili nedenler	kadınla ilgili nedenler	Kadın ailesi	çocuk	özel	hatırlanıyor	diğer	kadın sayısı
Yerleşim Yeri	Kent	21.1	31.2	10.4	23.1	17.5	3.0	11.0	9.3	0.9	11.1	3.279
	Kır	23.4	33.0	6.8	16.7	20.4	2.2	16.7	8.2	1.9	11.8	1.273
5 Bölge	Batı	20.2	28.5	10.7	23.7	17.8	2.7	10.2	9.9	0.7	9.8	894
	Güney	26.8	27.3	10.8	20.0	20.5	3.1	13.7	11.3	1.4	9.0	405
	Orta	24.4	36.6	10.0	22.5	16.8	3.1	11.8	6.2	1.0	12.4	1.186
	Kuzey	18.4	35.4	9.5	18.0	17.4	1.8	13.1	4.6	1.1	14.5	494
	Doğu	18.4	35.4	4.8	17.2	20.2	2.8	17.6	10.9	2.2	13.2	1,573
Batı Karadeniz		20.1	40.7	12.0	17.3	17.1	1.9	10.8	4.3	1.7	13.3	329
Yaş Grubu	15-24	15.7	31.5	3.5	27.3	25.3	4.5	7.5	9.2	1.6	13.8	454
	25-34	20.7	32.0	6.8	22.1	19.8	3.0	12.3	9.4	1.2	10.9	1.443
	35-44	27.1	33.1	10.8	18.3	14.6	2.4	13.0	7.6	1.3	11.7	1.265
	45-59	20.8	30.3	13.1	20.9	17.1	2.1	14.5	9.7	0.8	10.2	1.390
Eğitim Durumu	Eğitimi Yok	24.2	31.7	8.0	16.2	18.4	1.9	15.4	10.6	2.0	9.9	1.458
	İlköğretim 1. Kademe	22.5	33.9	10.1	19.4	18.6	2.6	12.5	8.2	1.0	10.0	2.229
	İlköğretim 2. Kademe	18.8	29.1	8.5	33.3	18.8	5.5	9.0	7.2	0.6	12.5	331
	Lise ve Üzeri	15.5	24.9	10.6	31.9	16.9	3.8	9.1	9.6	0.3	17.9	534
Türkiye		21.7	31.7	9.4	21.4	18.3	2.8	12.6	9.0	1.1	11.3	4, 552

²¹ Bkz. Saniye Dedeoğlu, Toplumsal Cinsiyet Rollerini Açısından Türkiye’de Aile ve Kadın Emegi, Toplum ve Bilim Dergisi, Sayı:86, ss.139-170; Nilgün Çelebi, Kadınlarımızın Cinsiyet Rolü Tutumları, Konya: Sebat Matbaası, 1990).

Türkiye İstatistik Kurumu'nun yayınlamış olduğu istatistiklerde Türkiye'deki kadına şiddet ile ilişkili dikkat çeken bir diğer istatistik (Tablo:2) ise fiziksel veya cinsel şiddetin kadınlara göre nedenleridir. Tabloya bakıldığında yerleşim yerlerine göre kentlerde şiddetin temel sebebinin erkeğin ailesi (%31,2) olduğu görülürken, kırdaki da aynı sebebin %33 ile ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Diğer yüksek oranın ise kentte %23,1 ile erkekler ile ilgili nedenler olduğu görülürken, kırdaki şiddetin kaynağı olarak ekonomik (%23,4) sebepler olduğu görülmektedir. Bölgelere göre şiddete neden olan sebeplerin dağılımına bakıldığında 5 bölgede de erkek ailesinin temel sebep olarak tabloya yansıdığı görülmektedir. Kadına şiddetin diğer sebepleri olarak ise erkeğin kötü alışkanlığı, kadınla ilgili sebepler, kadın ailesi, çocuk, özel ve diğer sebepler yer almaktadır. Tabloda Karabük ilinin içerisinde yer aldığı Batı Karadeniz Bölgesi'nde erkeğin ailesi nedeninin %40,7 ile en yüksek oranla karşımıza çıktığı görülürken, bunu %20,1 ile ekonomik sebepler, %17,3 ile erkek ile ilgili nedenler takip etmektedir. Tabloda aynı zamanda yaş gurubuna göre sebeplerin dağılımı görülürken, eğitim durumuna göre de şiddetin kaynaklarının dağılımı görülmektedir.

Tablo 3. Medeni Duruma Göre Fiziksel ve Cinsel Şiddet'in Dağılımı

		fiziksel şiddet	cinsel şiddet	fiziksel ve cinsel şiddet	toplam kadın
BATI KARADENİZ	Bekar	11.0	3.2	11.1	51
	Evli	41.2	16.4	45.1	720
	Eşi ölmüş	57.2	28.4	60.4	40
	Boşanmış/ayrı yaşıyor	74.1	35.2	74.1	19
Türkiye	Bekar	9.0	2.2	9.6	924
	Evli	37.8	14.1	40.4	10.100
	Eşi ölmüş	48.7	21.7	50.7	417
	Boşanmış/ayrı yaşıyor	72.6	43.9	77.0	278

Çalışmada TUIK'ın Türkiye genelinde yapmış olduğu Kadına Şiddet istatistiklerinde medeni duruma göre cinsel ve fiziksel şiddetin dağılımına (Tablo:3) bakıldığında tabloda da görüldüğü üzere Türkiye genelinde evli olanların %37,8'inin fiziksel şiddete maruz kaldıkları anlaşılmaktadır. Boşanmış ya da ayrı yaşayan kadınların şiddet görme durumlarına bakıldığında %72,6'sının fiziksel şiddet gördüğü, %77 gibi yüksek bir oranın ise fiziksel ve cinsel şiddete maruz kaldığı tespit edilmiştir. Kuşkusuz burada boşanmaların en önemli nedenlerinden birisi olarak kabul edilen fiziksel ve cinsel şiddetin istatistiklerle de desteklendiği görülmektedir. Kadına şiddet biçimleri Doğu bölgesinde yaygın olmakla birlikte, Karabük'ün de içinde yer aldığı Batı Karadeniz bölgesindeki kadına şiddet istatistiklerinin Türkiye ortalamasının üstünde olduğu görülmektedir.

Tablo 4. Eşi ya da Birlikte olduğu Kişi(ler)den Duygusal Şiddet/İstismar Davranışları Yaşamış Kadınların Dağılımı

		hakaret, küfür		aşışılama, küçük düşürme		korkutma tehdit		kadına ve çevresine zarar verme		evlenmiş kadın sayısı
		Herhangi bir dönem	son 12 ay	Herhangi bir dönem	son 12 ay	Herhangi bir dönem	son 12 ay	Herhangi bir dönem	son 12 ay	
Yerleşim Yeri	Kent	36.7	20.6	19.5	10.5	18.0	9.4	4.4	2.1	7.981
	Kır	39.5	19.8	18.9	10.8	19.7	10.5	3.7	1.7	2.817
5 Bölge	Batı	34.0	23.1	16.4	8.4	15.7	7.5	3.2	1.4	2.839
	Güney	39.7	23.1	21.8	12.8	20.6	12.7	5.1	2.5	964
	Orta	39.7	20.0	20.4	10.4	19.6	9.0	5.0	2.1	2.508
	Kuzey	36.5	17.2	16.5	8.8	18.5	8.9	3.6	1.3	1.328
	Doğu	42.5	27.1	26.3	16.2	23.5	15.1	5.7	3.4	2.159
Batı Karadeniz		38.9	18.5	18.4	9.3	19.1	9.0	3.4	1.6	779
Eğitim Durumu	Eğitimi yok	42.9	22.2	26.2	14.0	21.3	10.6	4.5	2.3	2.741
	İlköğretim 1.kad	38.0	20.5	19.1	10.2	18.0	9.3	3.7	1.8	5.237
	İlköğretim 2.kad	35.5	20.6	17.6	10.2	17.3	10.8	4.7	2.3	872
	Lise ve üzeri	30.5	18.2	13.3	7.9	16.9	9.1	4.8	2.1	1.948
Yaş	15-24	30.0	23.2	18.9	14.7	16.6	12.2	5.4	3.1	1.194
	25-34	35.0	23.1	18.3	10.9	18.1	11.1	4.0	2.4	3.652

	35-44	38.7	21.1	18.3	9.9	17.5	9.1	3.7	1.6	3.009
	45-59	42.2	15.5	21.9	8.9	20.6	7.4	4.3	1.3	2.943
Çalışma Durumu	Çalışmıyor	36.6	20.5	19.0	10.6	18.2	9.6	4.1	2.0	7.922
	Çalışıyor	39.5	20.2	23.0	10.5	19.3	0.8	4.6	2.1	2.876
	Türkiye	37.4	20.2	19.4	10.6	18.5	9.7	4.2	2.0	10.798

Kadına şiddet olgusunda dile getirilen şiddet biçimlerinden birisi de kuşkusuz duygusal şiddet biçimleridir. Bu şiddet biçiminde yoğun olarak kadının küçük görülmesi, ona aşağılayıcı adlar takmak, hakaret ve küfür etmek, kadının çevresine zarar vermek, korku ve tehdit başta olmak üzere pek çok psikolojik ve sosyal baskılar gündeme gelmektedir. Tablo:4'e bakıldığında TÜİK verilerinde kadına duygusal şiddet biçimlerinin hakaret, küfür; aşağılama, küçük düşürme; korkutma, tehdit ve kadına ve çevresine psikolojik zarar verme şeklinde sınıflandırılmıştır. Oranlara bakıldığında yerleşim yerine göre kırsal yerleşmelerde %39,5 ve kentsel yerleşmelerde %36,7 oranıyla hayatlarının herhangi bir döneminde hakaret ve küfür şeklinde duygusal bir şiddet gördüklerini belirtmişlerdir. Kırsal yerleşmelerde bu oranı %19,7 ile korkutma ve tehdit takip etmektedir. Kentlerde ise hakaret ve küfürden sonra %19,5 ile duygusal şiddet biçimi olarak aşağılama ve küçük düşürmenin tabloya yansıdığı tespit edilmiştir.

Duygusal şiddetin bölge olarak en yoğun yaşandığı bölge tabloda da görüldüğü gibi Doğu Anadolu Bölgesi'dir. Doğu Anadolu Bölgesi'nin Güne ve Orta Anadolu Bölgesi, onu ise Kuzey Anadolu Bölgesi takip etmektedir. Duygusal şiddet olarak hakaret ve küfre maruz kalan kadınların eğitilmiş olmayanların daha fazla şiddet gördüğü oranlara yansırken, yaş olarak duygusal şiddete maruz kalan kadınların %42,2 ise 45-59 yaş aralığını oluşturmaktadır. Çalışma durumlarına göre duygusal şiddet oranlarına bakıldığında ise duygusal şiddetin her çeşidinin çalışan kadınlarda yüksek oranlarda olduğu görülmektedir.

Tablo 5. Eşi ya da Birlikte olduğu Kişi(ler)den Farklı Ekonomik Şiddet/İstismar İçeren Davranışları Yaşamış Kadınların Dağılımı

		işten çıkma ya da işte çalışmaya engel olma		ev ihtiyaçları için para vermeme		gelirini elinden alma		evlenmiş kadın sayısı
		herhangi bir dönem	son 12 ay	herhangi bir dönem	son 12 ay	herhangi bir dönem	son 12 ay	
yerleşim yeri	Kent	26.6	9.8	8.6	4.6	3.9	1.3	7.981
	Kır	13.9	5.8	6.7	4.6	3.7	1.7	2.817
5 Bölge	Batı	25.4	8.3	7.4	3.4	4.0	1.2	2.839
	Güney	23.2	10.0	9.1	5.7	4.1	1.3	964
	Orta	23.8	9.4	7.1	3.9	3.4	1.4	2.508
	Kuzey	19.3	6.7	8.1	5.2	3.7	1.5	1.328
	Doğu	18.6	9.3	11.2	8.3	4.4	2.1	3.159

Tablo:5'e bakıldığında kadına şiddetin farklı bir bağlamı olan ekonomik şiddet dağılımında dikkat çeken üç başlık, işten çıkma ya da işte çalışmaya engel olma; ev ihtiyaçları için para vermeme ve gelirini elinden alma şeklinde başlıklandırılmıştır. Yerleşim yerlerine göre bakıldığında kent yerleşmelerinde işten çıkma ya da işte çalışmaya engel olma şeklinde ortaya çıkan ekonomik şiddetin %26,6 oranında olduğu görülmektedir. Bu oranın kırsal yerleşmelerde %13,9'a kadar düştüğü görülmektedir. Bölgelere bakıldığında ise Batı bölgesinde işten çıkma ya da işte çalışmaya engel olmanın %25,4 oranıyla tabloya yansıdığı görülmektedir. Bu tablonun oluşmasında kuşkusuz çalışan kadınların Batı bölgelerinde ve kentlerde olmasının önemli bir etkisi vardır. Ekonomik şiddet biçimlerinde dikkat çeken en belirgin sebep olarak da kadınların çalışma ya da iş hayatlarında karşılaştıkları baskılar başlıca değişkenlerdir.

Araştırmanın Metodolojisi

Bu çalışma, Türkiye'de gittikçe yükselen ve çeşitli alanlarda tartışmaların temel konularından birisi olan **“Kadına Şiddet”** olgusuna, farklı bir perspektiften yola çıkarak bir çerçeve oluşturmayı

amaçlamıştır. Çalışmada bu kaygıdan hareketle kadına şiddet olgusuyla ilgili olarak üretilebilecek düşünceleri, Türkiye’de önemli bir sosyal ağ olan facebook üzerinden tartışmaya odaklanılmıştır. Çalışmada “sanal etnografi” tekniği kullanılmıştır. Facebook çalışmalarında dünyada sıklıkla kullanılan tekniklerden birisi olarak karşımıza çıkan “sanal etnografi”, etnografik alan araştırmasının bütün prensiplerini sanal ortama uygulamaktadır.²²

Bu araştırma türünün seçilmesindeki temel gaye, araştırılacak ortama dahil olmadan yapılacak genellemelerin veya üretilecek bilginin yeterli olmayacağı kaygısı olmaktadır. Özellikle üyelik gerektiren sosyal ağlar da bu türden bir durum yaratır. Facebook’ta genel eğilim, profil bilgilerinin sadece arkadaşlarla paylaşılmasıdır ve bu özel durum araştırmacının söz konusu ortama üye olmasını bir tür zorunluluk haline dönüştür. Facebook grupları için de aynı gerçeklik söz konusudur; çünkü grup üyesi olmadan paylaşımları görmek ve yorum yapmak mümkün değildir. Bir diğer husus ise ortamdaki sunumların kendi bağlamları içerisinde değerlendirilmesinin gerekli olmasıdır. Bu nedenle ortamın içerisinde birebir bulunmak gerekir. İnternet araştırmalarında “sanal etnografi” veya “görsel etnografi” olarak adlandırılan etnografik alan araştırması bu bağlamda önemlidir. Klaus Bruhn Jensen, internet etnografisinde teknik yapı, dolayımlanmış iletişim biçimi ile katılan aktörlerin belli bir bağlam temelinde ele alınabileceğini ortamın kurumsal niyetinin, söylemsel pratiklerinin ve alılmama sürecinin de birlikte irdelenmesi gerektiğini belirtir.²³

²² Liav Sade-Beck, “Internet Ethnography: Online and Offline”, *International Journal of Qualitative Methods*, 3/2, (2004): 45-51; Mark J. McLelland, “Virtual Ethnography: Using the Internet to Study Gay Culture in Japan”, *Sexualities*, 5/4, (2002): 387-406; Catherine Driscoll and Melissa Gregg, “My Profile: The Ethics of Virtual Ethnography”, *Emotion, Space and Society*, 3, (2010): 15-20.

²³ Ali Toprak, A. Yıldırım, E. Aygül, B. Mutlu, S. Börekçi, T. Çomu, *Toplumsal Paylaşım Ağı Facebook*, İstanbul: Kalkedon Yayınları. 2009.

Facebook üzerinden yürütülecek bir çalışmada öncelik, sosyal ağda tanımlanmış ve yorumlanmış konuların, ideolojik ve kültürel söylemlerin, gündemdeki siyasal ve toplumsal olaylara ilişkin kanaatlerin ve durum tanımlamalarının ne şekilde sunulduğunun tespit edilmesidir. Burada temel nokta, Erving Goffman'ın "vitrin" kavramından hareketle bireylerin kendilerine burada vitrinler oluşturdukları ve bu vitrinler üzerinden kimliklerini sunduklarıdır.²⁴ (Bkz.Goffman, 2009). Gerçek kimlikler, odağımız dışındadır, dikkat edilen nokta vitrindeki kimliktir. Burada emik bir bakış açısı söz konusudur. Yani birey kendini nasıl sunduysa o kabul edilir. Burada Jos de Mul'un "facebook'a dalmak" kavramı önemlidir. Jos de Mul, Bir sanal gerçeklik sisteminde kullanıcının, bilgisayarların sunduğu dünyayı (ekrandaki bir ev resminde olduğu gibi) bir pencereden gözlemlemekle kalmadığını, bu gerçekliği içeriden de yaşadığı ifade etmiştir. Mul'a göre şimdiki sanal gerçeklik sistemlerine dalma deneyimi çoğu durumda üç boyutlu optik etkiler ve ses yaratmaya yönelik iki göz için paralaks görüntülü kafaya takılan görüntüleyici aygıtların kullanımıyla yaşatılmaktadır.²⁵ Burada facebooka dalınması ve emik bir bakış açısının kullanılması, aynı zamanda görsel etnografiye bağlı olarak katılımlı gözlem yapılması anlamına da gelir. Araştırmacı facebookun bir kamusal alan olduğuna inanır ve etnografik bir alan araştırmasının gerektirdiği biçimlerde katılımcıları gözler, sosyal ağda nelerin kamusal nelerin özel olduğuna araştırmacının kendisi karar verir.²⁶

²⁴ Erving Goffman, *Günlük Yaşamda Benliğin Sunumu*, çev:Barış Cezar, İstanbul: Metis Yayınları, 2009.

²⁵ Jos de Mul, *Siber Uzayda Bir Yolculuk*, çev:Ali Özdamar, İstanbul: Kitap Yayınevi, 2008.

²⁶ Kuşkusuz burada görsel etnografinin etik açıdan sorgulanabilirliği akla gelir. Facebookta dışarıdan yapılan bir gözlemde elde edilen bulguların nasıl paylaşılacağı ya da kullanılacağı yoğun bir şekilde tartışılmaktadır. Genel eğilim, araştırmacının amacını ve yaptığı gözlemin detayları hakkında bilgilendirme yapması yönünde olmakta ve böylece facebook kullanıcılarının bir örneklem alanına dahil edilebildiğinin akıllarında tutmasıdır.

Çalışmanın temel bağlamı için, bu noktalardan hareketle, 22 Temmuz 2011 tarihinde “*Ceylanlar Ölmessin: Kadına Şiddete Hayır*” başlıklı bir facebook grubu oluşturulmuştur. Grubun kurulma amacı, grup profilinde paylaşılmış, araştırmacı böylece grup paylaşımlarının sorgulanabilirliğini etik açıdan meşrulaştırmıştır. İlk başlarda üye sayısı 100 olan grup, daha sonra 350 kişiye ulaşmış, araştırmanın yapıldığı dönemde ise grup üye sayısı 532 olarak sosyal ağda yerine almıştır. Bu üyelerin 400’ü kadın iken, geri kalan 132 kişi ise erkeklerden oluşmaktaydı. Gruba kadın kullanıcıların daha fazla rağbet ettiği ve grupta en yoğun paylaşımları kadın üyelerin yaptığı tespit edilmiştir. Grup içerisinde yorumlamalarda kullanılan ve bilgi paylaşımları kullanılan üyeler, profilleri açık olan bireylerden seçilmiştir. Facebook üzerinde profilin açık olması, yaş, meslek, cinsiyet ile ilişkili temel bilgilerin herkes tarafından ya da grup yöneticisi tarafından görülebilmesidir. Ayrıca araştırmadaki temel varsayımlardan birisi grup üyelerinin facebookta açtıkları profillerin gerçek hesapları olduğudur. Kuşkusuz bu varsayımın temellendirilmesindeki temel nokta, “*kadına şiddet*” gibi spesifik bir olaya, gerçekten ilgili olanların aktif olarak çalışmak istemeleridir. Bu varsayımın araştırmacılar tarafından temellendirilmesi, aynı zamanda grup içerisinde araştırmanın güvenilirliğini artırmıştır.

Grubun oluşturulmasında kullanılan sembol isim Ceylan Soysal isimli 21 yaşında genç bir kadın olmuştur. Ceylan Soysal, 20 Temmuz 2011 tarihinde Hatay’da töre nedeniyle öldürülmüştür. Ceylan Soysal’ın seçilmesindeki temel noktalar birkaç yönden araştırmacıların ilgisini çekmiştir:

* Ayşe Paşalı²⁷ olayından sonra bizce kadına şiddet olgusunun en yoğun tartışıldığı gündem konusu olmuş olmasındır.

* Ceylan Soysal'ın öldürülmesiyle birlikte devletin kadına şiddet konusundaki tutumu, yeniden tartışmaların odağına yerleştirildi.

* Kadın cinayetlerinin önemli bir sebebi olarak kabul karşımıza çıkan “töre” kavramı yeniden tartışılmaya başlanmış ve Türk Ceza Kanunu'ndaki “namus” ile ilgili maddeler tartışılmaya başlanmıştır.

* Ceylan Soysal'ın ölümüne gidiş sürecinde kocası tarafından terk edilen bir kadının maddi olarak ayakta durma mücadelesi de dikkat çekmiştir.

* Erkek egemen söylemlerin, kadın üzerindeki baskın gücü cinayetin başlangıcından sonuna kadar dikkatimizi çeken bir diğer durum olmuştur.²⁸

Tablo 6. Grup İstatistikleri

		AYLARA GÖRE DAĞILIM									
		Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Ocak	Şubat	TOPLAM	%
Fotoğraf		-	2	1	-	1	-	7	3	14	4,50
Bilgilendirme		-	2	1	-	1	-	7	3	14	4,50
Sosyal mesaj		-	1	5	1	3	-	-	2	12	3,85
Haber		5	48	32	12	8	19	3	9	136	43,72
Video	Müzik	-	5	-	-	1	-	1	-	7	2,25
	Haber	2	8	5	2	3	5	-	2	27	8,68
	Bilgilendirme	-	-	1	3	2	-	-	-	6	1,92
Kişisel paylaşım		6	11	15	1	3	1	1	-	38	12,21
Köşe yazısı		3	7	9	2	4	3	2	-	29	9,32
Karikatür		-	1	1	2	-	2	-	-	6	1,92

²⁷ Ayşe Paşalı cinayeti 24 Aralık 2010 tarihinde manşetlere yansıdı. Ayşe Paşalı, kocası tarafından öldürüldü. Aslında Ayşe Paşalı, 2009 yılında kocasından gördüğü şiddet nedeniyle savcılığa başvurmuştu. Ancak kocası İ.Y. pişmanın dedi ve tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakıldı. 1,5 yıl sonra 7 Aralık 2010 tarihinde de eşini öldürdü. Ayşe Paşalı, öldürülmeden önce tehditler karşısında bir çok kez savcılığa suç duyurusunda bulundu. Savcılık ise İ.Y.'yi gözaltına almadı, sadece Paşalı'yı evine polis otosuyla gönderdi. Bu kez Paşalı'nın avukatı E.K.T. aracılığıyla mahkemeye başvurarak koruma talebinde bulundu, ama bu talepte reddedildi. Aralık 2010 yılında Paşalı'nın öldürülmesi olayı basına yansıyınca Kadın ve Aileden Sorumlu Devlet Bakanı Selma Aliye Kavaf, “olay karşısında yasalarımızda eksik yok, cinayet münferit” açıklamasını yapmış, kamuoyunda yeni tartışmaların fitilini ateşlemişti. Ayşe Paşalı'nın katil zanlısı kocasının ise yargılanması sırasında savunmasında “namus” olgusunu ön plana çıkartması, Türk Ceza Kanunu'nda yer alan namus nedeniyle işlenen cinayetlerde cezai yaptırımın indirilmesinden yararlanmayı amaçladığı görülmüştür. Sonraki süreçlerde Ayşe Paşalı kadına şiddetin hem erkek egemen söylem içerisinde hem de şiddet gören kadınların haklarının savunulması konusunda sembol isim oldu. Erkek egemen söylem içerisinde kadına şiddet içerisinde “seni Ayşe Paşalı gibi yaparım”, “seni de Ayşe Paşalı gibi 17 yerinden bıçaklarım” ya da “seni Paşalı gibi deli deşik ederim” şeklinde kullanıldığı görülmüştür. Şiddet gören kadınlar ve bu kadınların haklarını savunanların söylemlerinde “Sonumuz Ayşe Paşalı gibi olmasın” şeklinde kullanıldığı görülmüştür.

²⁸ Çözömlenen haberlerde Ceylan Soysal'a yeniden değinilmiştir.

Bilgilendirme	Hayatın içinden	-	-	1	1	-	1	1	2	6	1,92
	Ne yapılabilir	-	3	4	2	1	1	-	1	12	3,85
	İrtibat numara	-	-	3	-	-	-	-	-	3	0,96
Toplam		16	88	78	26	27	32	22	22	311	100

Grubun genel istatistiklerine (Tablo:6) bakıldığında en çok paylaşımın %43,72 ile haberler dalında olduğu görülmektedir. Paylaşılan haberlerin dağılımına bakıldığında ise Ağustos ve Eylül aylarının en yoğun aylar olduğu görülmekte, bunu peşi sıra ekim ve aralık ayları takip etmektedir. İlk aylarda paylaşımların çok olmasının nedeni kuşkusuz grubun facebooktaki yayın hayatına yeni başlamış olmasıdır. Fotoğraf ve bilgilendirme paylaşımların en yoğun yapıldığı dönem ise Ocak ve Şubat aylarının içinde olduğu kış dönemi olmuştur. Benzer şekilde haber paylaşımlarından sonra en çok paylaşılan bilgilerin video ve köşe yazıları olduğu tespit edilmiştir. Burada özellikle grubun genel dinamiğini yansıtmaması bakımından ilk aylarda haber paylaşımların çok olmasından sonra grup üyeleri içerisinde genel eğilimin “*artık daha somut bir şeyler yapmak zorundayız*” şekline dönüştüğü ve bu bağlamda hayatın içinden daha pratik bilgilerin paylaşılmaya başlandığı görülmüştür. Özellikle şiddete uğrayan kadınların yapabilecekleri işlemleri adım adım gösteren bilgilendirmeler, belediyelerin ve kadın sığınma merkezlerinin telefonları, konuyla ilgilenen baroların il il telefon numaraları, kadına şiddeti önlemeye dönük projelerin bilgiler ve internet siteleri gibi pek çok bilgilendirici ve pratiğe dönük paylaşımların gerçekleştiği görülmüştür.

Grupta ayrıca kişisel paylaşımların %12,21 ile haber paylaşımlarından sonra en yüksek oran olduğu tespit edilmiştir. Kişisel paylaşımların içerisinde daha çok gruptaki sayının düşük olmasına dönük hem araştırmacılar hem de grup üyesi bireyler tarafından yapılan telkinler yer almakla birlikte, “*artık daha pratiğe dönük adımlar atalım*” şeklinde bir önceki grup eğilimin temel dinamiğinde de ifade edildiği üzere gurubu harekete geçirici telkinler, kadının toplumdaki

statüsüne dönük ve özellikle ataerkilliği eleştiren ve çoğunlukla kadın üyeler tarafından paylaşılan kişisel düşünceler, kadına şiddet konusunda yapılan ve tavsiye edilen araştırmaların grup üyeleri tarafından yorumlanarak paylaşımları, kadına şiddet konusunda aynı biçimde kişisel yorumlamalarla paylaşılan istatistiksel bilgiler de bu kategori içerisinde değerlendirilmiştir. Grup üyelerinin paylaşımlar altına yaptıkları haberler ise bu tabloya dahil edilmemiş ayrıca değerlendirilmiştir.

Tablo 7. Şiddet Haberlerinin İllere Göre Dağılımı

İller Dağılımı	Haber Sayısı	%
İstanbul	14	10,29
Ankara	4	2,94
İzmir	11	8,08
Antalya	8	5,88
Adana	16	11,76
Mersin	6	4,41
Konya	5	3,67
Kayseri	4	2,94
Eskişehir	4	2,94
Samsun	4	2,94
Bursa	3	2,20
Muğla	3	2,20
Şanlı Urfa	9	6,61
Diğer iller	44	32,35
Toplam	136	100

Grupta paylaşılan haberlerin hangi illere ait olduğuna dair istatistik çıkarıldığında bu istatistiğin aynı zamanda Türkiye'deki kadına şiddetin haritasını da verebileceği ileri sürülebilir. Tablo:7'ye bakıldığında şiddet haberlerinin diğer iller kategorisinde %32,35'lik bir oranı kapladığı görülmektedir. Bu sayıyı %11,76 oranı ile Adana takip etmekte, sonrasında sırasıyla %10,29 ile İstanbul, %8,08 ile İzmir takip etmektedir. Büyükşehirler başta olmak üzere kadına şiddetin (ölümlü ya da sadece şiddet içerikli olsun) Türkiye'nin hemen her ilinde görüldüğü tespit edilmiştir.

Tablo 8. Grup Üyesi Bireylerin Demografik Dağılımı (Aylara Göre)

Cinsiyet		Sayı	Yüzde	Toplam
Temmuz	Kadın	75	%75	100
	Erkek	25	%25	
Ağustos-Eylül	Kadın	400	%75,18	532
	Erkek	132	%24,82	
Ekim- Kasım	Kadın	353	%81,14	435
	Erkek	82	%18,86	
Aralık – Ocak	Kadın	268	%88,74	302
	Erkek	34	%11,26	

Grubun istatistiklerine bakıldığında daha öncede ifade edildiği gibi araştırmanın yapıldığı dönemde grubun toplam üye sayısı 532 iken, kadın üye sayısı 400, erkek üye sayısı ise 132'dir. Kuşkusuz gruba ilgi gösteren insanların büyük bir çoğunluğunun kadın olduğu görülmektedir. Grubun diğer aylardaki üye sayısına bakıldığında da yavaşça sayının düştüğü ve bu düşüşte erkek üye sayısının ocak-aralık ayında 34'e kadar düştüğü görülmektedir. Böylece sosyal ağlarda "Kadına Şiddet" olgusuna kadınların daha fazla ilgi gösterdikleri, grup içerisinde paylaşımların büyük bir çoğunluğunu da kadın üyelerin yaptığı tespit edilmiştir.

Tablo 9. Grup Üyesi Bireylerin Gruptaki Paylaşımlarının Cinsiyete Göre Dağılımı

Aylar	Paylaşımların Dağılımı				Oran
	Cinsiyet	Sayı	Yüzde	Toplam	
Temmuz	Kadın	11	%68,75	16	%5,53
	Erkek	5	%31,25		
Ağustos-Eylül	Kadın	120	%72,28	166	%57,43
	Erkek	46	%27,72		
Ekim- Kasım	Kadın	45	%84,90	53	%18,33
	Erkek	8	%15,1		
Aralık – Ocak	Kadın	41	%75,92	54	%18,68
	Erkek	13	%24,08		
Toplam				289	%100

Tablo:9'a bakıldığında grupta bütün aylar dikkate alındığında paylaşım sayısının Ocak ayı sonuna kadar 289 olduğu görülmektedir. Bu sayının aylara ve cinsiyete göre dağılımına bakıldığında ise en yoğun paylaşımın %57,43 ile Ağustos ve Eylül ayları içerisinde olduğu anlaşılmaktadır. Paylaşımların cinsiyete göre dağılımına bakıldığında bu paylaşımın %72,28'inin kadınlar tarafından yapıldığı görülürken, erkeklerin ise

paylaşımların %27’72 olduğu tespit edilmiştir. Benzer şekilde diğer aylara da bakıldığında da benzer durumun dikkat çektiği görülmektedir. Ekim ve Kasım aylarında paylaşımlar, tüm paylaşımlar içerisindeki oranı %18,33 iken, bu oranın cinsiyete göre dağılımına bakıldığında ise %84,9’un kadın üyeler, %15,1’inin ise erkek üyeler tarafından paylaşıldığı görülmektedir. Görüleceği üzere benzer oranlar Aralık-Ocak aylarında da dikkat çekmekte, bu durum daha önce ifade edildiği gibi kadın üyelerin paylaşımların erkeklere göre daha fazla olduğu tespit edilmiştir.

Ceylan Soysal’ın öldürülmesinden sonra çeşitli gazetelerde konuyla ilgili çıkan haberler, beraberinde “kadına şiddet” ile ilişkili tartışmaları beraberinde getirmiştir. Olay sonrası facebook üzerinde bir çok grup ve sanal etkinlik alanı oluşturulmuştur. Grup içlerinde ve etkinliklerde facebook kullanıcıların paylaştığı düşünceler, duygular ve tutumlar, araştırmacıların ilgisini çekmiş ve ilerleyen günlerde bu konuda araştırmacıların yönlendiriciliğiyle bir grup oluşturulması fikri ortaya çıkmıştır. Çalışmanın ikinci hareket noktası ise seçilen ulusal gazetelerde çıkan haberlerin grupta paylaşılarak grup üyelerinin verdiği tepkiler tespit edilmeye çalışılmıştır.

1. Bir Facebook Grubunda Kadına Şiddet Olgusunu Değerlendirilebilmek

Kadına şiddet konusu, uzun bir süre Türkiye’de tartışılmakta ve hem medyanın hem de politik dilin ana gündem konularından birisi olmaktadır. Kadına şiddet konusunda her iki alanda da kullanılan dilin ortak noktası şiddeti devletin önleyemediği tartışmalarında kendini bulmaktadır. Buna göre şiddetin önlenmesi konusunda adli kurumlardan emniyet kurumlarına, valilikten belediyelerine, bakanlıktan başbakanlığa kadar pek çok devlet mekanizmasının konuları sorgulanmaktadır.

Çalışmanın yapıldığı dönemi kapsayan 1 Ağustos ve 30 Eylül tarihleri arasında paylaşılan bilgi, haber, fotoğraf, ileti ve yorumların önemli bir kısmı devletin kadına şiddeti önlemedeki yetersizliğini tartışmaktadır. Örneğin grubun bir kadın üyesi “*Suçlu Devlet*” başlığıyla NTV haberde yer alan aile içi şiddet konusu videoyu paylaşmıştır. Video 8 kişi tarafından beğenilmiştir. Video’nun içeriğinde aile içi şiddet nedeniyle Türkiye’yi Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nde 36 bin 500 euro tazminat ödemekle cezalandıran Nahide Opuz isimli bir kadının öyküsü yer almaktadır. Burada konuyla ilişkili bilgi vermeden önce Türkiye’de “aile içi şiddet” söz konusu olduğunda temel tartışılan kavramın “kadına şiddet” olduğu görülmektedir. Mevcut yasalarda yer alan veya sonrada yapılan yasal düzenlemelerde her iki kavramın iç içe geçerek ele alındığı, aile içi şiddet kavramının “*makro*” bir kavramken, kadına şiddet kavramının ise “*mikro*” bir kavram olarak karşımıza çıktığı görülmektedir.

Nahide Opuz, 1990 yılında imam nikahıyla evlendi. Resmi nikahı ise 1995 yılında kıyıldı. Evlendiği günden itibaren sürekli şiddet gören Opuz, sürekli savcılıktan ve polisten koruma talebinde bulundu. 7 yıl boyunca 30 dilekçe yazdı ancak beklediği talebe karşılık bulamadı. Opuz, 2001 yılında kocası tarafından bıçaklandı, ancak kocası 840TL para cezasına mahkum edilerek serbest bırakıldı. Kocasının evini terk eden Opuz, eşyalarını aldırarak için annesini eski evine gönderdi ve eski eşi annesini öldürdü. Opuz, AİHM’ye yaptığı başvurusunda devletin kendisini “*etkili bir şekilde koruyamadığı*”nı belirterek şikayetçi olmuştu. AİHM’nin aldığı karar, Avrupa’da bir emsal karar olarak kabul edildi ve aile içi şiddete yönelik tüm Avrupa çapında bir Avrupa Sözleşmesi hazırlanmasına neden oldu. Sözleşme yürürlüğe girdiğinde kadına yönelik şiddet aynı zamanda büyük bir insan hakkı ihlali olarak kabul edecektir. Ayrıca kararları denetleyecek “*Kadına Yönelik ve Aile İçi*

Şiddete Karşı Mücadele Uzmanlar Grubu” adı altında Avrupa Konseyi bünyesinde bir kurul oluşturulması kararlaştırılmıştır.

Araştırmanın yapıldığı facebook grubunda 1 Ağustos 2011 tarihinde bir erkek üye tarafından paylaşılan bir değerlendirme biçimi ise benzer şekilde kadına şiddet konusunda devletin ve yasal düzenlemelerin fonksiyonunu sorgulayan bir söylem olarak *“Türkiye’de ölen her kadının sorumlusu devlettir”* olmuştur. Paylaşım, grup üyesi 13 kişi tarafından beğenilmiştir. İletiyeye yazılan yorumlarda ise *“devlet kadını korumak ve savunmak zorunda”, “cezaların caydırıcılığı olmalı”, “Devlet bizzat kadınları korumaktan aciz, kaç tanesinin adliye önünde öldürüldüğünü görüyoruz”, “Devlet uyuyor, tebrik etmek lazım”, “cezalar yeniden gözden geçirilmeli”* şeklinde yorumlar bulunmakla birlikte bazı paylaşılan bilgilerde eleştirilerini göstergelere dönüştürmesi bakımından dikkate değerdir.

“Bu ülkede kadına şiddete hayır sloganları boşuna atılıp duruyor .hukuk şiddet uygulayanın yanında.iki gün önce eşim ve metresi beni bıçaklamaya kalktı kız kardeşim korumaya çalışırken yüzünden bıçak darbesi aldı.ama polis onları içeri bile almadı ki neymiş boyundan aşağı kalbinin yakınından yaralanması gerekiyormuş.²⁹ Sizce bu nedir? Ölmem mi gerekiyordu?” (Kadın, 34).

“Her gün hastaneleri dolduran şiddet mağdurları, akıl ruh sağlığı hastanelerindeki şiddetten psikolojisi bozulmuş kadınlar, aslında devletin yeterince önlem alamadığını gösteriyor. Çünkü genelde şiddet mağduru kadın hastanedeyken, suçu işleyen kişi dışarıda serbest dolaşiyor, pek bir ceza da almıyor.” (Erkek, 42).

1 Ağustos 2011 tarihinde grubun bir kadın üyesi tarafından paylaşılan ve grup üyesi 15 kişi tarafından beğenilen bir başka ileti ise aynı şekilde devletin kadına şiddet konusundaki tavrını eleştiren niteliktedir. Kadın üye, *“kadına şiddet konusunda bütün oluşumları desteklediğini”* ifade ederken, *“Türkiye’nin Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nde aile içi şiddetten mahkum edilen ilk ülke olmasının çok*

²⁹ Ayşe Paşalı davasının ilk duruşmasında hazırlanan kriminal raporda bu bağlamda dikkat çekicidir. Cinayette kullanılan 26 santimetre uzunluğundaki bıçakla ilgili kriminal raporunda, bıçağın 6136 sayılı Yasa’ya göre, İçişleri Bakanlığı’nca kullanımına ve yapımına izin verilen aletlerden olduğu belirtildi.

üzücü olduğunu” yorumuna eklemiştir. Asıl paylaştığı konu ise erkeklerin eğitilmesiyle ilgili, şiddetin kökenlerini araştıran Serpil Sancar’ın “Erkeklik: İmkansız İktidar-Ailede, Piyasada ve Sokakta” adlı araştırması olmuştur. Aynı tarihte paylaşılan bir başka ileti ise bir kadın tarafından paylaşılmış ve grup üyesi 6 kişi tarafından beğenilmiştir.

“Yaşama kastedilen bir toplumda kadına yönelik şiddet farklı şekillerde her an kendini hissettiriyor: berdel, başlık gibi geleneksel töresel şiddet sürerken, modern yaşama uyarlanan yeni halleri de göz önüne almak gerekli” (Kadın, 32).

İletiyeye yapılan yorumlarda ise şiddetin modern yaşama uyarlanan yeni halleri hakkında kişisel düşünceler ileri sürülmüştür. Örneğin burada “facebook şiddeti”nin en fazla dile getirilen bir biçim olduğu görülmektedir. Özellikle eşlerinden gizli hesap açan ya da facebook’un normal kullanıcısı olan kadınların uğradığı şiddete dair haberler yorumlarda paylaşılmıştır. Ayrıca dikkat çekmesi bakımından özellikle çalışma ortamlarında kadınlara uygulanan mobbing (işyerinde psikolojik ve fiziki baskı) de kadına şiddetin pek dikkat edilmeyen biçimi olarak ifade edilmiştir. İletide dile getirilen en belirgin noktalardan birisi de şiddetin erkek tarafından gerekçelendirilen sebepleridir:

“Kadının boşanmak istemesi: Geleneksel toplum içerisinde bir isyan olarak algılanır ve erkek tarafından şiddetle reddedilir.”(Kadın, 38).

“Sevgili veya evlilik teklifinin reddi: Kimisine göre erkekliğin önemli göstergelerinden birisi olan güç ve iktidarın reddedilmesi anlamına geldiğinden, kadın şiddeti veya ölümü hak eder.”(Erkek, 31).

“Töre: Bugün hala Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nde törenin özellikle kadınlar üzerindeki baskısı şiddetle hissedilmektedir. Her gün basına onlarca haber yansımakta ve bu çağda hala töreden dolayı ölenleri görünce insanın kadına şiddet konusundaki sorunlara çözüm sunması zorlaşıyor.”(Kadın,45).

“Kadınlık görevinin yerine getirilmemesi: Kimine göre kadın dediğin evinde hanımlığını ve eşliğini yapmak durumunda. Ütüsünü yapacak, yemeğini yapacak, çocuğunu bakacak, gerekirse çalışıp evine parasını da getirecek. Ne kadar da özgürlük düşmanı bir yaklaşım biçimi.”(Kadın,24).

Grupta 2 Ağustos 2011 tarihinde grubun erkek üyeleri tarafından paylaşılan ve 14 kişi tarafından beğenilen “büyüyüp kadın olmak zor memlekette, küçük bir kız olmak daha da zor” başlığıyla paylaşılmıştır. Haberin içeriğine bakıldığında Milliyet Gazetesi’nde “11 küçük kızın dramı” başlıklı verilen haberde Şanlıurfa’da son iki günde hastaneye başvuran yaşları 14 ile 17 arasında değişen 11 kızdan birisi doğum yaparken, 10’unun da hamile olduğu ortaya çıkmıştır. Kızların çocuk yaşta kendilerinden yaşça büyük kişilerle³⁰ nikahsız evlendirildiği tespit edilmiş, ancak eşleri tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakılmıştır.³¹ Grupta paylaşılan bu habere grubun üyesi iki kişi yorum yapmıştır:

“Her zamanki gibi toplumun bilgisizliği, devletin bu konudaki tavıryla bütünleşiyor. Bütünleşince de kocalar serbest kalırken, olan kız çocuklarına oluyor. Okulda olmaları gerekirken bir koca ile boynundan büyük işlerin altına sokuluyorlar.” (Kadın, 25).

“Aslında bu da kadına şiddetin bir başka boyutu. Grupta bazen dile getiriliyor ama üzerinde fazla durulmuyor. Çocuk yaşta evlendirilen kızlar, geleneklerin, ataerkil yapıların şiddetine maruz kalıyor aslında.”(Erkek, 34).

2 Ağustos tarihinde grup üyesi bir kadının paylaştığı ve 9 kişinin beğendiği diğer bir paylaşım, kadına şiddet konusunda devletin aldığı bir tedbir olarak uygulamaya konulan “panik kolyesi” haberine ait paylaşım³² Haberin içeriğine göre, şiddet tehlikesi altında olan kadınların anında yardım isteyebilmesine olanak sağlayan kolye ve bileklik tipi görünümlü panik butonları, kadına şiddetin en yoğun olduğu Ankara’da uygulamaya konulduğundan bahsedilmektedir. Panik kolyeleri tuşlandığında doğrudan çağrı merkezine haber vermesini içeren sistemde kadınların kan grubu, yakınlarının isimleri gibi bilgilerin veri tabanında saklanacağı belirtilmektedir.

³⁰ Yakın zamanda özel bir televizyon kanalında “Hayat Devam Ediyor” başlığıyla verilen dizide aynı konunun işlendiği görülmektedir.

³¹ <http://gundem.milliyet.com.tr/11-kucuk-kizin-drami-gundem/gundemdetay/02.08.2011/1421749/default.htm>

³² <http://www.sabah.com.tr/Yasam/2011/08/02/panik-kolyesi-ankarada-basladi>

8 Ağustos 2011 tarihinde grubun erkek üyesi tarafından “*Annenin isyan çığılı: Devlet beni koruyamıyor*” başlığıyla haber paylaşılmış ve bu haber grubun üyesi 17 kişi tarafından beğenilmiştir. Habere grup üyesi bazı kadın-erkeklerin çeşitli yorumlar yazdığı görülmüştür.³³ Haberde oğlu tarafından şiddet gören bir annenin haberi verilmektedir. Oğlu ve boşandığı kocası tarafından defalarca tehdit edilen G.Ö., “*tehditlerin ardından defalarca polise başvurduğunu ve savcılığa suç duyurusunda bulunmasına rağmen devlet tarafından hiçbir önlem alınmadığını*” ifade etmiştir. Ayrıca aynı kadının “*ölmek istemiyorum. Beni korumayan polis, suç duyurumu dikkate almayan savcı ve konuyu çözmeye niyeti olmayan devletin tüm kurumları beni ölmeden önce korumak zorundalar*” şeklindeki düşünceleri de haberin içeriğinde verilmiştir. Grup üyesi bir kadının habere yaptığı yorum şu şekildeyken; “*Bir çok yerde böylesine sadistçe yaşayan anne babalar varken çocuğunda annesine saldırmaya nedense şu anda tepki gösteremiyorum.*”(Kadın, 36); habere yorum yapan erkek üye ise sözlerinde, “*devlet her zamanki gibi bütün mekanizmalarıyla sanki kadının ölmesi için suçluyla işbirliği yapıyor. Belki yasalarda çok fazla açık var ama artık daha somut adımların atılması gerekiyor*” şeklinde düşüncesini aktarmıştır. Bir diğer erkek üye ise “*ya ben çok üzülüyorum böyle haberleri sürekli görmekten acaba buradan nasıl çıkabilirim bir fikriniz var mı?*”(Erkek,28) şeklinde düşüncesini aktararak gruptan çıkmak istediğini belirtmiştir. Bu talebine istinaden bir başka kadın üye ise “*yukarıda gruptan çık ya da ayrıl diye bir yazı var ona tıklarsan ayrılırsın ama Türkiye’nin gerçekleri bunlar...ne yazık ki..ve haberdar olup belki bir şeyler yapabiliriz burada olmasa bile.*”(Kadın, 35).

9 Ağustos 2011 tarihinde bir erkek üye tarafından “*özbabası tecavüz etti, annesi erkeklere sattı*” başlığıyla paylaşılan haber, grup

³³<http://gundem.milliyet.com.tr/annenin-isyan-cigli-devlet-beni-korumuyor/gundem/gundemdetay/08.08.2011/1424221/default.htm>

üyesi 22 kişi tarafından beğenilmiş ve 7 kişi tarafından yorumlanmıştır. Haberin içeriğine bakılacak olursa ailesi ile birlikte yaşayan 14 yaşındaki bir kız çocuğu babası tarafından tecavüze uğramış ve sonrasında basından boşanan annesinin yanında kalmaya başladığını belirtti. Haberin içeriğine göre para karşılığında annesi tarafından da erkeklere pazarlandığı iddiasında bulunarak polise başvurdu. Konuyla ilgili şüpheliler, çıkarıldıkları mahkemece tutuklanırken, küçük kızın da devlet korumasına alındığı haberde karşımıza çıkmaktadır.³⁴ Grup üyesi kadın ve erkeler tarafından yapılan yorumlar ise şu şekildedir:

“Yazıklar olsun...bu kadına nasıl anne denir?anne demek evladına kıyamamak gözünün bebeği olmak demek değil mi?annelik de mi dejenere oldu?hele baba!bir babanın(hem de daha 14 yaşında çocuk denilecek yaştaki) evladına nefsi uyanabilir mi?bir baba evladının istikbaliyle nasıl böyle oynayabilir?anne de bundan kendine nasıl pay çıkartıp paraya dönüştürmeye çalışabilir?gerçekten çok yazık...”(Kadın, 36).

“Bunları okurken hem aşırı derecede üzülüyorum hem de kendime dönüp bakıyorum ve ailemin değerini daha iyi anlıyorum.beni nasıl yetiştirdiklerini daha net görüyorum.ama artık bu olaylara dur demek gerek ve devletin hem kulağını hem de görmek istemeyen gözünün açılması gerek.bence tek çözüm bu.”(Kadın,48).

“Oturup elli defa hakikaten şükretmemiz lazım.”(Erkek, 32).

“Bela okuma deriz de bunlara nasıl bela okumayalım bilmiyorum hocam nasıl bir şeydir bu uygun kelime bile bulamıyorum vicdansızlığın midesizliğin daha üstünde bir durum =@ kız 14 yaşında bide yıllar önce tecavüz etmiş ya anne de kendini satmış yetmemiş çocuğunu da satabiliyor nasıl olabiliyor ve devlet neden sadece saf gibi bakmaya devam ediyor? hapse atarlar ilk afta serbest kalırlar olacak iş değil!!!”(Kadın, 51).

“Öz babanın kızına nefsinin uyanabilme ihtimalini düşünmek istemiyorum yaa.. ! o kadın böyle şeyler yapıyorsa kızının

³⁴<http://gundem.milliyet.com.tr/oz-babasi-tecavuz-etti-annesi-erkeklere-satti/gundem/gundemdetay/09.08.2011/1424457/default.htm>

babasının o olamayacağına (affedersiniz bu bile çok ahlaksızca ama) buna inanmak istiyorum.”(Kadın,42).

“Ahlaksızlık...inanamıyorum yaa hele de annenin davranış şekli kabulü ve de daha ilerisi için yaptıkları...iğrenç....”(Kadın, 38).

“Acı ama gerçek, sonda olmayacak... Aile içi cinsel tacizler, görmezden gelindiği için üstü örtüldüğü için yok sayılıyor... Toplum bir yanıla ahlakçı diğer..... İkiyüzlü davranıyor..”(Kadın, 34).

Yorumlara bakıldığında ilk dikkat çeken noktanın, kadına şiddet konusunda kadın üyelerin daha duyarlı olduklarıdır. Haberin yorumlanma biçiminde dikkat çeken temel özelliklerden birisi haberin içeriğinde yer alan aile içi şiddetin eleştirisidir. Özellikle kadına şiddetin bir biçimi olarak yorumladıkları cinsel istismar ve cinsel şiddetin aile içinde kaynağının anne ve babanın olmasının önemli bir problem olarak değerlendirildiği görülmektedir.

16 Ağustos 2011 tarihinde grubun erkek üyesi tarafından “eğer rızanız olursa ben tecavüz ettiğim kızla evlenmek istiyorum çünkü o artık benim namusum oldu...şaka değil tam hayatın içinden hem de Türkiye’den...ataerkillikte sınır tanımıyoruz” başlığıyla paylaşılan bir haber dikkat çekmektedir. Haberin içeriğine bakıldığında ise, haber Adana’da 30 yaşındaki zihinsel engelli Z.Ö.ye bıçak zoruyla tecavüz eden M.A yargılanmaya başladığını vermektedir.³⁵ Haberde olayın geçmişi kısaca hatırlatılmakta, zihinsel engelli Z.Ö’nün M.A tarafından tehditle korkutularak tecavüz edilmesi verilmektedir. M.A verdiği ifadesinde “benim eski komşum olan Z.Ö, beni eve çağırdı. Benimle birlikte olmak istediğini söyledi. Ben kabul etmedim. Israr edince ilişkiye girdik, sonra farklı zamanlarda iki kez daha ilişkiye girdik” şeklinde savunma yaparken; pişmanlığını da ifade etmiştir. Haberde asıl dikkat çeken nokta ise Z.Ö.’den ve ailesinden özür dilediğini, “eğer rızaları

³⁵<http://gundem.milliyet.com.tr/tecavuz-sanigindan-sasirtan-teklif/gundem/gundemdetay/17.08.2011/1427727/default.htm>

olursa Z.Ö ile evlenmek istiyorum. O benim namusumdur” şeklinde istekte bulunmasıdır.³⁶ Sosyal Hizmet Müdürlüğü’nde görevli pedagog eşliğinde ifade veren Z.Ö ise habere yansıdığı biçimde ifadesinde, “evimize gelerek bana tokat attı. Boğazıma bıçak dayadı. Zorla tecavüz etti. Beni tehdit etti. Son tecavüz olayında sigara yaktı. Yengem eve gelince karyolanın altına saklandı. Komşular yakaladı” şeklinde olayı aktardığı verilmektedir. Habere grup üyesi kadınların yaptığı yorumlama biçimlerinde ise karşımıza şu noktalar çıkmaktadır:

“Nereye gidiyoruz acaba? İnsanlığa erişmek için çıktığımız yolda hangi basamaktayız. İlerledik mi yoksa geriliyor muyuz adım adım...”(Kadın, 36).

“Evlence cezadan kurtuluyor da o nedenle! Sonra da aynı şeyleri yapmaya devam. Evlendiği insana, kadına yani...off of. Aslında ataerkillikte bunlar yok da hatta aileyi bir arada hep birlikte refah sağlayan birlikten kuvvet doğar düşüncesi hakim. Kendi kendine yetemeyen. Karnını doyurduğu gibi cinsel açlığını doyurmasını bilmeyen bireyler yetişiyor, ayıp yasak düşünceleriyle kafaları dolu olarak.”(Kadın, 41).

“Ne yazık ki yalnız yaşayan erkeklerden yararlanmaya kalkışan kadınlar da var. Ama çoğu kez evini temizlemeye gelen kadından daha başka hizmetler de istiyor erkekler. Tamamıyla ahlaksızlık. Rezillik.”(Kadın, 26).

Burada hem haber içeriğinde hem de yorumlamalarda dikkat çeken temel nokta “insanlık” algısı üzerinden geliştirilen bir eleştiridir. İnsanlık algısına davranışların ve eylemlerin etik açısından sorgulanma biçimleri (insanlık için hangi basamakta olma hali, cinsel açıklıkla etrafa aldırma potansiyelini içerisinde barındırma, ahlaksızlık gibi); aile içi şiddete dönük toplumsal eleştiri biçimleri (ailenin anlamının bozulması,

³⁶ Yargıda çoğu zaman habere de yansımış biçimiyle tecavüz mağdurlarının tecavüzcüleriyle evlendirilmeleri ciddi anlamda tartışılmıştır. HSYK’nın kadına şiddet konusunda yaptığı komisyon toplantısında alınan kararlar ise basına şu maddelerle yansımıştır.

- Kadına şiddete kamu davası açılmasın.
- Uzlaştırma komisyonu kurulsun.
- 15 yaş altındakilerle ilişki rızayla olursa ceza indirimi de yapılsın.
- Tecavüz mağdurundan ruh sağlığı raporu istenmesin. Ceza çok artıyor.
- Küçük yaşta yapılan evlilikler için kocalara ceza verilmesin.
- Kadın tecavüzcüsüyle evlendirilsin böylece dava sayısı azalır.

Haberin detayları için bkz. <http://www.internethaber.com/hsykdan-sasirtan-tecavuz-onerisi-372151h.htm#ixzz1nhUnlcJp>

birbirlerini mutlu edemeyen çiftler gibi) gibi farklı şekillerde karşımıza çıktığı görülmektedir.

“Kadına şiddete hayır” amaçlı oluşturulan grupta 23 Ağustos 2011 tarihinde grubun kadın üyesi tarafından paylaşılan bir ileti ise gruptaki kadın sayısının çoğunluğuna ilişkin bir eleştiriyi yansıtmaktadır. İleti 35 kişi tarafından beğenilmiştir.

“Kadına şiddete hayır dediğimiz bir yerde yine kadın kadına toplanıyoruz maalesef ki gurubumuzdaki erkek sayısı çok az... Bu gerçekleri onların görmeleri için elimizden geleni yapmalıyız... Biz bayanlar kadına şiddete hayır her zaman deriz ama bu gür ses burada çoğunluk olması gereken erkeklerden çıkmalı diye düşünüyorum...”(Kadın, 36).

Aynı tarihte paylaşılan iki ileti ise grubun erkek üyeleri tarafından paylaşılmış, bir üye “*kadının olmadığı yerde erkeğin adı yok!*”(Erkek,27) bulunurken, bir diğeri “*daha çok desteğe ihtiyacımız var. Her geçen gün vahşetin boyutları değişiyor.*”(Erkek, 37) şeklinde paylaşımlarını yapmıştır. Aynı tarihte grubun moderatörü erkek tarafından paylaşılan ve 19 kişi tarafından beğenilen ileti ise grubun gidişatı ile ilişkili olarak bir eleştiriyi yansıtmaktadır: “*Grubumuzun her geçen gün düşen sayısı bizim için önemli değil...bizim için olan küçükte olsa sesinizi gür çıkartan bir grubun burada olması.*”(Erkek, 30)³⁷ şeklinde düşüncesini paylaşan moderatöre, “*bunu şiddetin etkisi olarak görebiliriz.*”(Kadın, 25), “*Yani bu açıdan bakınca mantıklı görünüyor.*”(Erkek, 30) ve “*İnsanlar olumsuz ve acı şeyleri görmezden gelmeye daha yatkınlar dayanamıyoruz diyip ayrılıyorlar ama onlara da dediğim gibi yaşamdaki bir acı gerçek bunlar kaçış yok.*”(Kadın, 41).

Grupta 28 Ağustos 2011 tarihinde paylaşılan iletilerden birisi ise grubun kadın üyesi tarafından “*Gelincik projesi kapsamında şiddete ve tacize karşı 444..... (Alo Gelincik Hattı)..artık yalnız değilsiniz.*” başlığıyla

³⁷ Bu ifadeler, araştırma planının devam etmesi için grubun gerekli üye sayısına ulaşabilmesi için özellikle araştırmacılar tarafından paylaşılmıştır. İki gün içerisinde grubun üye sayısı iki katına çıkmış, ancak çalışma sonrasında grup üye sayısı, araştırmanın yapıldığı dönemdeki sayının yarısından daha azına kadar düşmüştür.

paylaşmış ve grup üyesi 42 kişi tarafından beğenilmiştir.³⁸ Ankara Barosu'nun şiddet mağduru kadın ve çocuklara yönelik başlattığı projede, şiddet mağduru kadın ve çocuklar "Alo Gençlik Hattı"nı arayarak yardım talebinde bulunabilecektir. Proje kapsamında aynı zamanda şiddet mağduru kadınların avukatlığı yapılacak, ihtiyaçları giderilecek, psikolojik destek verilecek ve yeri geldiğinde meslek kazandırma kursları düzenlenecektir. Gelincik projesi basına da yansıdığı biçimde en önemli sloganınının "toplumun kadından özür dileme projesi" olarak yorumlandığı görülmektedir. projenin tanıtım sayfasında kadına şiddet konusundaki önemli bilgiler sunulmaktadır:

Her 10 kadından 4'ü fiziksel şiddete maruz kalıyor. Her 4 kadından 1'i yaşadığı şiddet sonucu yaralanıyor. Boşanmış veya ayrılmış her 10 kadından 8'i fiziksel şiddet görüyor. Her 10 kadından neredeyse 2'si cinsel tacize uğruyor. 2009 yılından öldürülen kadın sayısı 953 iken, 2011 yılının ilk 2 ayında öldürülen kadın sayısı 27'dir.

3 Eylül 2011 tarihinde gurun erkek üyesi tarafından "şiddete maruz kaldığınızda ne yapmalısınız?" başlığıyla paylaşılan ileti de şiddet mağduru kadınların nasıl bir tutum takınmaları gerektiği belirtilmektedir. Paylaşım, grup üyesi 28 kişi tarafından beğenilmiştir. Paylaşılan iletide "155 Polis İmdat, 156 Jandarma İmdat ve Alo 183'ü arayarak şikayet etmenin mümkün olduğu", "karakola başvurulup tutanak tutturulabildiği", "Cumhuriyet Savcılığı'na dilekçeye başvurulabileceğini", "Sağlık raporu almak için hastaneye ya da adli tıp kurumuna gidilebileceği", "ücretsiz avukatlık için en yakın barodan yardım istenebileceği" şeklinde bilgilendirmeler yer almaktadır. İletiyeye yapılan yorumların temel odaklandığı nokta ise "grupta böyle bilgilendirici paylaşımların daha fazla yapılması gerekliliği" ya da "kadının nasıl şiddet gördüğü ile değil, artık bu şiddetin nasıl önleyebileceğimiz ile ilgilenmek gerektiği" şeklinde olmuştur. Aynı

³⁸ Daha detaylı bilgi için bkz. <http://www.gelincikprojesi.org/Hakkinda.aspx>

şekilde kadın şiddetin de yorumlandığı bu iletiye yorumlarında “şiddetin nasıl olsa dünya döndükçe devam edeceği açıksa, ona karşı tedbir almak da bizim boynumuzun borcu.”(Kadın, 37) şeklinde de ifade edildiği görülmektedir. İletiyeye yazılan bu yorum ise grup üyesi 12 kişi tarafından beğenilmiştir.

7 Eylül 2011 tarihinde grup üyesi kadın tarafından paylaşılan ileti ise “kadına şiddet, erkeğin ayrıcalıklı yetiştirilmesi ile biter”³⁹ şeklinde başlamakta ve şu şekilde devam etmektedir:

“Meselenin çözümü buradan başlıyor. Bunu herkese okutalım. Kadınların davranışını nasıl değiştireceğiz bilmiyorum. Ben çevremdeki kadınlarla konuşunca hak verir gibi görünüyorlar ama yine bildikleri davranışı sürdürüyorlar. Kocalarına babalarına oğullarına hizmet etmeyince suçluluk duyuyorlar. Tek umudumuz geleceğin anneleri genç kızlarda, çocuklarını eşit yetiştirsinler.”(Kadın, 29).

Aynı tarihte grubun bir erkek üyesi tarafından paylaşılan ve 25 kişi tarafından beğenilen ileti ise masallarla birlikte insanların çocukluktan itibaren dinledikleri “kadın olmak” ile ilişkili örnekler verilmiştir:

“Kadın olmak masallarda bile zor. Ya 7 tane minicik adamla yaşarsın, ya kurbağa öpersin, ya en sevdiğin meyveden zehirlenirsin, ya kuleye kapatılırsın, ya saçlarını elin adamı tırmansın diye uzatırsın, ya gece 12’de külkedisine dönersin elbiselerin yırtılır ve en kötüsü bazen seni sadece ayak numarandan tanıyabilen bir şaşkına aşık olursun.”(Erkek, 30).

Grupta 26 Eylül 2011 tarihinde bir kadın üye tarafından paylaşılan “ürperten rapor” başlıklı paylaşım ise grup üyesi 39 kişinin beğenisi ve 12 yorumla dikkat çekmiştir. Raporun basına da yansıyan biçimiyle içeriğine bakılacak olursa şu bilgiler karşımıza çıkmaktadır⁴⁰:

Kadına Yönelik Şiddet Raporu" korkunç gerçeği gözler önüne serdi. Son 7 yılda 4190 kadının öldürüldüğü, fiziksel ya da cinsel saldırıya uğrayan kadınların % 88'inin bunu gizlediği belirlendi... 2005–2011 arasında

³⁹ Bu başlıkla ilişkilendirilen haber Zaman Gazetesi’nde 7.09.2011 tarihinde yayınlanmıştır. Grupta paylaşılan bu bilgi de haberin yayımlandığı tarihle aynı güne denk gelmektedir. Muhtemelen grup üyesi kadın, haberin detaylarına dikkat çekmek istemiştir. Haber metni için bkz. <http://www.zaman.com.tr/haber.do?haberno=1177025&title=kadina-siddet-erkegin-ayricaliksiz-yetistirilmesi-ile-biter>

⁴⁰ Bkz. <http://www.sabah.com.tr/Yasam/2011/09/23/urkuten-rapor>

namus davası, yoksulluk, işsizlik, aldatma, evi terk etme, boşanma, cinsel ilişkiye girmek istememe gibi nedenlerle işlenen cinayetlerde, erkeklerin kadınlar üzerindeki tahakküm talebinin ön plana çıktığı görüldü. Raporda; Doğu, Güneydoğu ve İç Anadolu'da namus üzerinden temellenen söylemlerle aile meclislerinin ve aile hukukunun işletildiği belirtildi. Ayrıca bütün bölgelerde erkeklerin kadınları kendilerine ait bir mülk gibi görmekte oldukları ve şiddet yoluyla otorite kurmaya çalıştıkları tespit edildi. Rapora göre, 2011'in ilk 8 ayı içinde de 143 kadın cinayete kurban gitti. 76 kadın cana kast edilen saldırıya maruz kaldı. Meydana gelen 82 tecavüz vakası mahkemelere intikal etti. Katil zanlılarının yüzde 25'inin 18 yaşından küçük olduğu vurgulanan rapora göre 18-30 yaş arası zanlıların oranı yüzde 24, 31-40 yaş arası oranı yüzde 27, 51-60 yaş arası yüzde 18, 61-70 üstü yaş grubu oranı ise yüzde 6 oldu. 2011'in ilk 8 ayı içinde Türkiye'de yaşanan kadına yönelik şiddet olaylarında her 100 kadından 16'sı cinsel şiddete uğradı. En çarpıcı sonuç ise fiziksel ve cinsel şiddet yaşamış kadınların yüzde 88'i, korku, ayıplanma, olayın duyulması endişesi, namus, dedikodu gibi gerekçeler nedeniyle, ne yakın çevresine ne sivil toplum örgütüne ne de devlet kuruluşlarından birine başvurdu. 2005-2011 arasında cinayetler en çok 2009'da işlendi. 2007'de 1011 ve 2009'da 1126 kadın öldürüldü. 2009'da kadına yönelik taciz vakası 624 oldu. Raporda, ülkedeki siyasal, ekonomik ve toplumsal sorunların derinleşmesi, şiddetin meşrulaştırılması gibi nedenlerin cinayetlerin artmasına yol açtığı vurgusu ön plana çıkarken, kadına şiddetin artarak devam etmesinde egemen ataerkil yapının ve toplumun kurumlarında şiddeti olağan gören cinsiyetçi kültürün yeniden üretiminin büyük rol oynadığına yer verildi.

Habere yapılan yorumlarda, *“devletin bu olaylara ciddi anlamda el atmadıktan sonra kadına yönelik şiddetin önlenemeyeceği”*(Erkek, 41), *“Bakanlığın ciddi anlamda kadına dönük şiddetin temellerinin araştırılması için bir fon oluşturması gerekliliği”*(Kadın,24), *“Kadına şiddette daha beteri bu kadınların kendilerine şiddet uygulayan bağlandıkları erkeklerden kopamamaları, maddi ya da manevi nedenlerle işkencecilerine geri dönmeleri”*(Kadın, 38), *“Kesinlikle kadınların ekonomik özgürlüklerinin olması gerek, başka türlü dış baskından yani erkeğin baskısından kurtulmak mümkün değil”*(Kadın, 26) şeklinde farklı yorumlar raporla ilişkili belirtilen düşünceler olarak grupta karşımıza çıkmıştır.

Sonuç

Türkiye'de toplumsal problemlerin temel merkezinde yer alan problemler, kadın ve kadın üzerinden okunmakla birlikte, aslında problemlerin kaynağında erkeklik algılamasının olduğu görülür.

Türkiye’de kültür, sanat, emek ve dini hayat pratiklerinin büyük bir çoğunluğun erkekler tarafından üretildiği görülürken, kendine alan açmaya çalışanların da bu algıyla diyalektik bir sürece girdikleri görülmektedir. Okuyan kadın, çalışan kadın, üreten kadın veya “asi” kadın, erkeklik alanlarının yeninde okunmasında ve yorumlanmasında yeni düşünme pratikleri olduğu görülmektedir.

Hazırlanmış olan bu çalışma, bu pratiklerin bir sonucu olarak ortaya çıktığını düşündüğümüz “kadına şiddet” olgusunu farklı bir perspektifte okumayı amaçlamıştır. Çalışmanın kurulduğu temel bağlam, bir facebook grubunda kadına şiddet ile ilgili yapılan paylaşımların çözümlenmesi olmuştur. Bu çözümleme için bir facebook grubu oluşturulmuş ve bu gruba üye olan kadın-erkek kullanıcıların haber, video, fotoğraf gibi paylaşımlarla bakış açılarının nasıl şekillendiğini tespit etmeyi amaçlamıştır. Ortaya çıkan sonuçları birkaç başlık altında sıralamak gerekirse;

* Grupta aktif olarak paylaşımlar yapan üyelerin çoğunluğu, kadınlardan oluşmaktadır. Erkeklerin gruba karşı ilgileri oldukça düşük olmuş, haber, video ve diğer paylaşımları beğenen ve yorum yazanların büyük bir çoğunluğunu da kadınlar oluşturmaktadır.

* Grupta paylaşım yapan ve paylaşımlarda yorumları bulunan üyeler, profilleri açık üyelerden seçilmiş, demografik olarak yaşlarına bakıldığında, 30-40 yaş aralığındaki kadın üyelerin daha fazla yorum yaptıkları tespit edilmiştir.

* Grupta paylaşılan haberlerde yoğun olarak devletin ve kamu kuruluşlarının kadına şiddet olgusunda takındıkları tutum eleştiriye tabi tutulmuştur. Özellikle devletin kadınları koruyamadığı üzerine temellendirilen eleştiriler, ceza sisteminin de kadınları korumaya dönük oluşturulmadığından söz etmişlerdir.

* Grupta gerçekleşen paylaşımlarda “ataerkillik” eleştirisi yapılmakla birlikte “erkeklik” üzerinden toplumun sorgulandığı tespit edilmiştir.

* Grupta pratiğe ve kadınların korunmasına dönük sivil toplum örgütlerine ait proje, uygulama ve bilgilendirici paylaşımlar da gerçekleşmiştir.

* Grup üyeleri arasında kadınların kendi aralarında şiddet, cezalar ve devletin konumunun ne olacağı sorusu üzerine bir ortaklıkta buluşmalarına rağmen, erkek üyelerinin kadın üyelerden farklı düşündükleri noktalarda karşımıza çıkmıştır.

Sonuç olarak çalışmada amaçlanan temel düşünce, toplumda kadına şiddete karşı bilinçlenme düzeyinin sosyal ağlara nasıl yansıdığı ya da yansıyabileceği üzerine şekillenmiştir. Özellikle sosyal ağların gittikçe insanların hayatlarında önemli bir yer tutmaya başladığı bu dönemde “kadına şiddet olgusunu” bir facebook grubunda ölçmenin çalışmaya bir ayrıcalık kattığı düşünülmektedir. Grup üyelerinin yakın çevrelerinde gördükleri ya da kendilerine aktarılan bazı şiddet biçimleri ile ilişkili bilgileri de grupta paylaşmış olmaları, sosyal ağları kullanamayan ya da eşinden/erkek arkadaşından çekinen kadınların durumlarını da tespit etmek bakımından çalışmaya geniş bir etkililik alanı sunmuştur.

Kaynakça

Aksoy, Ercüment, “Aile İçi Şiddet”, *Türk Tabipler Birliği Dergisi*, 1993 .

Aksu, Bora, ve İlknur Üstün, *Sıcak Aile Ortamı, Demokratikleşme Sürecinde Kadınlar ve Erkekler*, İstanbul: TESEV Yayınları, 2005.

Altınay, Ayşe Gül ve Yeşim Arat, *Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet*, İstanbul: Metis Yayınları, 2008.

Arıkan, Çiğdem, “Sosyal Hizmetler Açısından Şiddet ve Bir Türü Olarak Evlilikte Kadına Yönelik Şiddet”, *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksekokulu Dergisi*, 5/1, (1987): 75-97.

Belge, Ceren, “Kadına Yönelik Şiddetin Cezalandırılmasında Kültürel Değerlerin ve Yöresel Geleneklerin Ağırlığı: Şanlıurfa 2. Ağır Ceza Mahkemesinin Kararları Üzerine Bir İnceleme”, *Şanlıurfa Barosu Dergisi*, 13, (2006): 39-54.

Brownridge, Douglas A., ve S.S. Halli, "Living in Sin and Sinful Living- Toward Filling a Gap in the Explanation of Violence Against Women", *Aggression and Violent Behavior*, 5/6, (2000): 565-583.

Driscoll, Catherine and Melissa Gregg, “My Profile: The Ethics of Virtual Ethnography”, *Emotion, Space and Society*, 3, (2010): 15-20.

Ertürk, Yakın, “Doğu Anadolu'da Modernleşme ve Kırsal Kadın”, *1980'ler Türkiye'sinde Kadın Bakış Açısından Kadınlar*, (ed.) Şirin Tekeli. İstanbul: İletişim Yayınları, 1993, s.199-210.

Ertürk, Yakın, “Turkey's Modern Paradoxes: Identity Politics, Women's Agency and Universal Rights”, *Global Feminism: Transnational Women's Activism, Organizing and Human Rights* (ed.) Myra Marz Ferre ve Aili Mari Tripp, New York: New York University Press, 1993, p.79-109.

Goffman, Erving, *Günlük Yaşamda Benliğin Sunumu*, çev:Barış Cezar, İstanbul: Metis Yayınları, 2009.

Hanmer, Jalna, ve Sheila Saunders, *Well-Founded Fear: A Community Study of Violence to Women (Explorations in Feminism)*, London: Hutchinson in Association With the Explorations in Feminism Collective, 1984.

Işık, S. Nazik , “1990'larda Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Hareketi İçinde Oluşmuş Bazı Gözlem ve Düşünceler”,

1990'larda Türkiye'de Fenimizm (ed.) Asena Günal-Aksu Bora, İstanbul: İletişim Yayınları, 2002, s.41-72.

İçli, Tülin, *Ailede Kadına Karşı Şiddet ve Kadın Suçluğu*, Ankara: T.C. Devlet Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü Yayınları, 1995.

İçli, Tülin, *Kriminoloji*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2007.

Johnson, Holly, ve Vincent F. Sacco, Researching Violence Against Women Statistics Canada's National Survey, *Canadian Journal of Criminology*, 57, (1995): 281-304.

Kardam, Filiz, *Türkiye'de Namus Cinayetlerinin Dinamikleri: Eylem Programı İçin Öneriler Sonuç Raporu*, Ankara: Koza Yayınları, 2005.

Kerestecioğlu, İnci, "Türkiye'de Kadının Toplumsal Konumu: Kazanımlar ve Sorunlar", *Türkiye'de ve Avrupa Birliği'nde Kadının Konumu: Kazanımlar, Sorunlar, Umutlar*, (ed.) Fatmagül Berktaş, İstanbul: Ka-der Yayınları, 2004, s. 35-54.

Landenburger, Karen, "A Process of Entrapment in And Recovery From an Abusive", *Issues in Mental Health Nursing*, 10/34, (1989):209-227.

McLelland, Mark J., "Virtual Ethnography: Using the Internet to Study Gay Culture in Japan", *Sexualities*, 5/4, (2002): 387-406.

Morley, Rebecca, ve Audrey Mullender, *Preventing Domestic Violence to Women*, London: Crime Prevention Unit Series: Paper No:48, Home Office Police Department, 1994.

Mul, Jos de, *Siber Uzayda Bir Yolculuk*, çev:Ali Özdamar, İstanbul: Kitap Yayınevi, 2008.

Sade-Beck, Liav, "Internet Ethnography: Online and Offline", *International Journal of Qualitative Methods*, 3/2, (2004): 45-51.

Savran, Gülnur , "80'li Yılların Kampanyaları ve Özel Alanın Politikası", *Özgürlüğü Ararken: Kadın Hareketinde Mücadele*

Deneyimleri, (ed.) Fatma Gülçiçek, Pınar Selek ve Yeşim Başaran, İstanbul: Amargi Yayınları, 2005, s.81-99.

Straus, Muray A., ve Richard J. Gelles, *Physical Violence in American Families Risk Factors and Adaptations to Violence in 8,145 Families*, New Jersey: Transaction Publishers, 2009.

Tekeli, Şirin, “Birinci ve İkinci Dalga Feminist Hareketlerinin Karşılaştırmalı İncelemesi Üzerine Bir Deneme”, *75 Yılda Kadınlar ve Erkekler/Bilanço 98*, (ed.) Ayşe Berktaş Hacimirzaoğlu, İstanbul, Tarih Vakfı Yayınları, 1998, s. 337-346.

Tılıç, Rozenberg, *Aile İçi Şiddet: Bir Sosyolojik Yaklaşım*, Ankara: TODAİE Yayınları, no:285, 1997.

Toprak, Ali, A. Yıldırım, E. Aygül, B. Mutlu, S. Börekçi, T. Çomu, *Toplumsal Paylaşım Ağı Facebook*, İstanbul: Kalkedon Yayınları. 2009

Walker, Lenore E.A, *Abused Women and Survivor Therapy: A Practical Guide for the Psychotherapist*, Washington DC: American Psychological Association, 2000.

Yıldırım, Aysel, *Sıradan Şiddet*, İstanbul: Boyut Yayın Grubu, 1998.

Yirmibeşoğlu, Vildan, *Toprağa Düşen Sevdalar Töre ve Namus Gereğiyle İşlenen Cinayetler*, İstanbul: Hürriyet Yayıncılık, 2007.

Künye:

Sağır, Adem, İnci, Ülkü Hayriye, “Bir Facebook Grubunda Kadına Şiddet Haberlerinin Değerlendirilme Biçimleri”, *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi III*, (2012):200-239.